

ОЛЕКСА ЮЩЕНКО



ТИЦІА  
В  
РОСЯНІМ  
ВІНКУ



**ОЛЕКСА ЮЩЕНКО**

ТИЦІА  
В  
РОСЯНИМ  
ВІНКУ

Вірші

Київ  
«Радянський письменник»  
1981

*Известный  
современный украинский поэт  
славит родную землю,  
ее тружеников,  
мужество своего народа,  
нерушимую дружбу,  
братство,  
воспевает  
вечно молодой Киев,  
чудесные картины родной Сумщины  
и Черниговщины.*

Рецензенты *П. М. Біба, Г. П. Донець*

Ю  $\frac{70403-071}{M223(04)-81}$  109.81. 4702590200

© Видавництво «Радянський письменник», 1981

## ТИША В РОСЯНІМ ВІНКУ

*Ми зупинились не змовляючись,  
Де Сейм впадає у Десну,  
Ми зупинились біля озера,  
Що колихало таїну.*

*Ні, то не озеро, а пісня  
Поміж лугів, поміж гаїв!  
Здалось, не верби в плесі чистім —  
Відлуння пісні солов'їв!*

*— Як назвемо?— питаю друзів.  
— Напевне, Піснею Пісень!..  
Ви бачили підкову срібну?  
Креш срібну чули в переддень?*

*Виходить з косами земляцтво  
Довженкове на сіножать.  
— Скажіть, як звати озеречко?  
— А Піснею справдавна звать.*

*...Скількох ти чарувала, Пісне,  
І нас лишала навіть сна.  
Краси твоєї частку брала,  
Як чари дорогі, Десна.*

*І як, і чим тобі віддячить  
За несподіванку таку,  
За вибух чистоти у пісні  
І тиші в росянім вінку...*



КИЇВСЬКІ  
МЕЛОДІЇ

## СТЯГ

В музеї він червоні крила  
Свої не склав, лиш підійди —  
І зашумить... Заговорила  
Історія...

І вже ряди  
Ідуть згуртовані за ним  
Рвучким,  
    буремним,  
            вогняним.

Сліди від куль — пробитий стяг,  
Вітрами виборсаний стяг,  
Обпалений грозою стяг,  
Червоний свідок всіх звитяг.

Він підлітав, як волі птах,  
У нім руки всевладний змах,  
Він не розсиплеться на прах  
І не поблякне у віках.

В майбутнє племінь свій простяг  
Стяг Леніна,  
Жовтневий стяг.

## КИЇВСЬКІ СОНЕТИ

### 1

Тут що не крок, то історичний знак,  
Недавнє поруч і легенда сива.  
Огню і творчості буремна злива,  
Жива луна Боженкових атак.

Киянин — то герой не одинак,  
Не споглядач він — повелитель дива.  
Його збивала зграя шолудива,  
Від ворога погроз він не заклика.

Щомиті чуємо Шевченкову ходу  
І невмирущу пісню молоду,  
Що Київ здавна золотом вінчала.

Звучить над містом «Арсеналу» клич...  
Тут кожне древо й камінь возвелич  
І чайку, що озвалась від причалу.



Тут щорсівці проходили. В ті дні  
Каміння вічне їх запам'ятало.  
О, скільки їх із круч твоїх упало,  
В бій летючи на здібленім коні!..

Тому озвалися чайки сумні —  
Їх бачили вони в дніпровській далі,  
А місяць щедро лив дзвінкі медалі  
За дивовижні подвиги земні.

Тут що не крок і що не зблиск Дніпра —  
Народу знак, який не помира:  
Народу подвиги мого нетлінні.

Читай каміння, древа слухай шум,  
Дніпро хвилюючих нашепче дум,  
Що цвітом зійдуть в новім поколінні.

## **МАРІЯ УЛЬЯНОВА В КИЄВІ**

Із нею дві дочки і син.  
У пам'ятку їм буде Київ  
Не тільки святістю руїн,  
А й смутком, що всю душу виїв.

Тюрми Лук'янівської кпин,  
І вияв доброти людської.  
Поміж згорьованих годин  
Хвилини сонячні спокою.

Шевченка осяйні слова  
Прийшли, як друзі довгождані,  
Весна, що цвітом залива,  
І солов'ї в піснях-змаганні,—

І все те сили додає,  
Підтримує життя твоє...

## **В СІЧНІ 1904-ГО...**

Київ, Лабораторна, 12

Непоказний будинок. Скільки їх,  
Приземистих, у Києві старому.  
Немає схову від очей чужих...  
На сходах від чобіт відлуння грому —

Жандарми йдуть. Зимовий день притих.  
В Лук'янівську вела дорога з дому.  
Вік не забути слів брутално-злих,  
Підступність слідчого, тепер відому...

І горе матері, як хмара, без кінця,  
І донькам не забудь її лица,  
Що зайнялося не печаллю — гнівом.

Їх правду й віру не здола тюрма,  
Тюремник торжествує задарма  
В своєму царстві темно-гамірливім.

## **ПЕРЕДЧУТТЯ**

Це ще окраїна в той час була,  
Змовкало все тут, як прийде смеркання,  
І світло зір ковтала сіра мла...  
В кімнатках крихітних тулилося чекання.

В них віра поселилась не мала —  
І ніжна й чиста, ніби квітка рання:  
Мине біда, сваволя зникне зла,  
Бо час іде великого єднання.

Вже голос подають пролетарі —  
Доходить і до цих околиць навіть,  
Як сяєво ранкової зорі.

У світі буде тільки Правда править!

...За вікнами вузькими світ яснів  
В передчутті всепереможних днів.

## **ЛИСТ УЛЬЯНОВА**

«Київ, ул. Лабораторная, 12...»

Лист здалеку до берегів Дніпра,  
І лампу газову засвітить мати,  
Щоб дорогий політ його пера  
Душею спраглою навіки увібрати.

Тьма за вікном. Тополя зазира,  
Мов хоче і вона щось прочитати...  
Вже спочивать давно-давно пора.  
І ночі рідшають шовкові шати.

І знову сонце сходить з-за ріки,  
І рештки тіней ночі — навітки,  
Бо сійво розливається, як з горна.

До серця притиска листа рука,  
Де кожна літера упевнена, стрімка,  
І промінь золотить: «Лабораторна».

## **ЯБЛУКО З ДОВЖЕНКОВОГО САДУ**

Г. З.

Мов зачарований, не маю змоги  
Відвести зір. За ним я бачу сад.  
І уявляю: нишком листопад  
Осінні підмальовує пороги.

І роздуми, і радощі, й тривоги  
За плодом тим. І заморозки, й град...  
Наш садівник не знав шляхів назад,  
І одержимість мала перемоги.

Ти принесла рясного древа плід —  
Таким пишається трудящий рід,  
Бо не для чвар плекався трудні ліга.

І щирості і впертості учись,  
Шукай в усьому глибину і вись,  
Щоб думка грала, променем відлита.

## **БОЯРКА**

Згадались боярська вузькоколія,  
Корчагінців гартованих загін,  
Голодний хліб — полова чи відвійки —  
І куль ворожих висвист-передзвін.

Дощі й сніги. Недуги. Тілогрійки,  
Підбиті вітром... Та який розгін,  
Пориви духу! Юність — чародійка.  
То не для неї відступ чи загин.

Помрій хвилинку, юний будівниче:  
Вузькоколія і — космічний рейс.  
Жадоба тих, що згинули, нас кличе,  
І кожен з них у наших днях воскрес,

У днях відваги, радості нової,  
У пориваннях битви трудової.

## ПАРОПЛАВИ ПІШЛИ ПО ДНІПРУ...

*На день народження  
Максима Тадейовича  
Рильського*

Знов ти, хвилююча пора...  
І кличе київська гора.  
Погляну і на мить замру —  
Идуть пароплави по Дніпру.  
Идуть пароплави. Клич гудків.  
І хвилювання юних днів  
Таке знайоме — ось воно...  
Знов підступило, як давно,  
Безмірне, світле, наче плин  
Хвиль весняних... Не я один  
У дивнім настрої таким.  
Вертатися не хочу в дім.

Я зачудований стою:  
«Кому повім печаль мою» —  
Згадалось... В ранок отакий  
Гість завітав жаданий мій —  
Максим Тадейович. І ми  
Стояли тут після зими,  
І лунко перший пароплав  
Запрошення до мандрів слав.  
«Мандрівка пахне!» — чую знов.  
Хто б хвилювання це зборов?  
Така хвилююча пора...  
І я прямую до Дніпра.



## НЕЗАКІНЧЕНА РОЗМОВА

Перечитуючи «Вечірні розмови»  
М. Т. Рильського, вперше надру-  
ковані у «Вечірньому Києві».

Принадна довіра «Вечірніх розмов» —  
Так ділиться досвідом батько з синами,  
Доходячи суті життєвих основ,  
В дорогу рушаючи разом із вами.

Дорога життя — розмаїта, нова,  
І пошуки друзів, і пошуки слова.  
...У справах звичайних він бачив дива.  
Триває зворушлива, тепла розмова.

Часом у розмову вплететься печаль,  
Коли про людину ідеться хорошу,  
Яка не озветься вже більше, на жаль...  
«Шанобливе слово за неї підношу!..»

Часом у розмові тривога росте:  
«Проглянув я читанку, досить невдалу...  
Це діло, хтось думає, дуже просте...  
Холодним умам — не давать на поталу!»

Вечірні розмови. Про пісню і дім.  
Столичне метро і уроки у школі...  
Все першочергове у серці твоїм,  
Про що забувають ми не можемо ніколи.

Пролинуло стільки розкритих літ,  
Але ми їх чуємо — тривають розмови.  
Нестримних думок не спинився політ —  
Принадне, довірливе Рильського слово.

## **ВІЧНИЙ ВОГОНЬ**

К а н т а т а

Червоне полум'я з-під обеліска...  
Я той вогонь, що не вмирає.

П. Г. ТИЧИНА

Київ схилився золотавим чолом  
Там, де могила Солдата,  
Шану свою віддати,  
Де Вічний вогонь  
Понад вічним Дніпром.

Київ схилився. Випроставсь він,  
Воїну зводячи славу.  
Чути врочистий сонячний дзвін  
На всю могутню державу,

На всю державу, яку боронив.  
...Бачим його дороги.  
Вічний Солдата священний гнів,  
Віщий вогонь перемоги.

Вічний вогонь  
Понад вічним Дніпром.  
Київ схилився золотавим чолом.

**АШОТ ГРАШІ  
НАМ ЯКОСЬ ВІДПОВІВ...**

Ашот Граші нам якось відповів  
На запитання, чи він любить Київ:  
— Чи я люблю? Знайти б лиш звучних слів!..  
Чи я люблю? Весь вік про нього мріяв!

Та він завжди у домі у моїм  
Тичини, Рильського, Сосюри словом!  
Він у мені як переможний грім  
І квітки розмаїттям пелюстковим!

Він у мені... Він — в Єревані в нас  
Мостом реальним...\* Він... Та що й казати!  
Священне ми шепочемо «Тарас»,  
І Київ з ним, і «Україна-мати».

Він у мені, як дружба всіх братів,  
Відбивсь, в очах моїх зазолотів...

\* В Єревані є міст Києван, звідки починається проспект Києван.

## ДЗВІНКА КРУТИЗНА

(Андріївська церква)

Побачиш її з Оболоні,  
Побачиш ізнизу й згори —  
Хтось ніби узяв на долоні,  
Підняв над густі явори.  
Підняв над неспинні віки —  
На подив землі та ріки.

І ти на руки бери,  
Щоб миттю піднести вгору  
Легку, як дніпровські вітри,  
Як музику серця прозору.  
Все кличе до сонця, в блакить,  
Щоб високо, з променем, жить.

Нема біля неї дзвіниці,  
А пильно прислухайсь лишень —  
Відлунює дзвін. І столиці  
Його добре чути щодень.

То сонце дзвенить над нею,  
Вона ж піднеслася д'горі,  
Щоб чаруватись землею  
І відбиватись в Дніпрі,  
Де пише весна акварелі,  
Краси вишиною вона.  
Майбутнього сина Растреллі  
Чекає дзвінка крутизна.  
Все кличе до сонця, в блакить,  
Щоб високо, з променем, жить...

## У СНІ З'ЯВИЛАСЯ КРАСА...

«Сьогодні... рано прийшов на огоро́д, довго лежав под вербою, слухав иволгу и, нарешті, заснув. Видів во сне... Видубецький монастир... Скоро ли увижу все це я наяву?»

Т. Г. ШЕВЧЕНКО.

Запис у Щоденнику («Журналі»)

Сяйнуло зорями узвишся,  
Аж сонце зупинило біг.  
Тарасів голос вчувся в тиші...  
Слух я напружив скільки міг:

— Той монастир золотобанний  
Переді мною наяву,  
Де цвіт навкруг тисячобарвний,—  
Його я раєм назову.

Що ж бо зрівняється з цим краєм,  
Які усіх світів дива?  
Внизу — Дніпро блакитнограєм,  
Вгорі — проміння проплива.

І все в одній такій гармонії  
Не роз'єднать, не розплести,  
Як повні гордості півонії,  
Як поклик вічний краси...

Спасибі долі, що мені  
Красу явила хоч у сні...

## ГОСТІ КИЄВА

*Семенові Гейченку —  
директору  
Пушкінського заповідника*

Дарунок ваш — мініатюра:  
Пейзаж зимовий, чистий сніг.  
І тихо далеч непохмура  
Переступила мій поріг;  
І озивається, говорить  
Із Лукомор'я дуб-казкар,  
Поглянула з-під криги Сороть,  
Як шмат блакиті з-поміж хмар;  
Дихнуло поле вітром свіжим —  
Отам сліди прокласти б лижам!..  
Михайловських старезних лип  
Донісся шум і кволий скрип...  
Від сосен трьох близьке Тригир'я  
Казкове принесло крило...  
Все вічне пушкінське безмір'я  
З мініатюри ожило.

У Києві разом із ними  
Хранитель незамінний їх:  
Без них нікуди він не йтиме,  
Без нього — їм рушати гріх...

І здивилися із гірки  
На береги Дніпра вони,  
Де Пушкіну світила зірка,  
Що прилітала в надвечірку  
Із рідної далечини...

## ПОДОРОЖ ДО КИЄВА

«Ніч була чудова, небо подібне до блакитної заслони, напнутої на срібних цвяхах. Це була одна з найпрекрасніших ночей, які я провів під час подорожі. Я не знаю, як ці східні люди роблять, щоб перетворити своє сонце у всілякі тканини. Ці народи п'яні від світла».

БАЛЬЗАК, «Подорож до Києва»

Блакитна заслона і місяця ріг...  
Вітаю вас, вічності зорі!  
О даль таємнича українських доріг  
В глибоких легендах, як в морі.  
Ви — клич до нових мандрувань у світи,  
Ви — дивної казки посланці.  
Як мить, ніч летить, і кленові мости  
Лягають під ноги уранці.  
І світло зринає, сліпить, оп'яня,  
Що килимом-дивом постане.  
О радість горіння нежданого дня  
І творчість людини-титана.  
На те, що створила сьогодні сама,  
Здивовано дивиться згодом...  
Та й знову до праці, що дух підніма,  
Поділиться з іншим народом.  
В мені оця подорож вік не засне —  
Таке все величне й химерне...  
І в миті останні уява мене  
У край придніпровський поверне.

*ТВОЯ КАЗКА*

Від проміння дотику  
Засріблились котики  
Ген, біля Дніпра.  
Не міняє звичку —  
Гострий спис травички  
Небо підпира!  
З весняною візою  
Лист рудий пронизує  
Пролісок тугий.  
Аж п'янить корою  
Явір під горою...  
Свіжість вітру пий!  
Неспокійний Київ,  
Бо з Дніпра повіяв  
Мандрів тепловій,—  
Аж до моря кличе...  
Незабутня стріча  
Буде, світе мій!  
Береги розхристані,  
Прапорець на пристані —  
Вже відкрито путь!  
В пісні-мрії, дівчино,  
Як тебе звеличено,  
Що весною звуть!  
Хай срібляться котики...  
Ніжних пальців дотики —  
Що тобі слова...  
І кохання виявом  
Понад рідним Києвом  
Казка проплива...



## ТВОЄ ЗОЛОТО

Києве мій!

Ти який

Золотий —

Золото листя і сонця червінці,

Сяєво бань старовинних будов

Очі засліплює... Лле через вінця

Золото Київ злоголов.

Сяєво сонця і сяєво щастя,

Відблиски бань, злет стрімчастих дахів.

Звично для тебе золото прями

Поміж блакитних Дніпра берегів.

І невидима струна золота

Біля Воріт забриніла в цю пору.

Ген телевізора вишка зліта,

Небо пронизує золотозоре.

Юних киянок золотом кіс

Чи ти не гордий, Києве славний?

Сам на землі золотій міцно зріс,

Мій молодий

І нечувано давній...

А до всього золотого твого

Серце іще додалось благородне,

Матері серце,

Кохання мого,—

Найзолотіше. Безцінне. Народне.

...Я зупинивсь край воріт Золотих,

Струн золотих передзвін не затих —

Грайте, бриніть і прославте віки,

Ті, що спливли буйнохвиллям ріки,

Й ті, що ідуть біля древніх Воріт

У золотий, ще не бачений світ!

## ТВОЯ КРАСА

Ой іскрино-першоцвіте,  
В душу увійди!  
«Марно юність не зовіте —  
Ген її сліди...»  
Хто це каже? Хто це сміє  
Проказать отак?!  
Я іду з тобою, мріє,  
Я й тепер — юнак!  
І в моїй душі пісенній  
Рідний Київ мій.  
Вічний Київ, місто-геній,  
Ти старіть не смій!  
Промовляє: — Не старію!—  
Стрімко вируша  
І мою підносить мрію,  
І співа душа...  
Я за ним — до Оболоні —  
Голубе крило...  
В серці слово не холоне,  
Що життя дало.  
Я за ним, де світлі висі  
Зводить Оболонь...  
Бережечки розлилися,  
Голубінь-вогонь...  
До Русанівки не пізно —  
Бо русява там...

Руса коса в неї з пісні,  
Наче дар вікам.  
Первоцвіте мій, іскрино, Києве дитя...  
Навіть в сні, як хвилька зрине,—  
Цвіт на все життя...  
Зазвучав, цвіте, не в'яне,  
Як легенди цвіт:  
Либідь понесли кияни в неозорий світ.

## **ТВОЄ СОНЕЧКО**

Опинився де ж це я  
Вперше, далебі! —  
Вулиця Флоренція  
Пам'ятна тобі?  
За Дніпром, у Дарниці,  
Чи не чудеса!  
Пошуки не марні ці —  
Бо навкруг краса.  
Хай це не Італія —  
Флори вдосталь є!  
Промінь цвіт запалює,  
Аромати лле!  
Хлопчик за розгадкою —  
Ти за ним простеж —  
Сонечко під хмаркою  
І на клумбі теж!  
Пелюстки вже злічені,  
Пахнуть промінці...  
Рахувать не звично?  
Пальці ж на руці!  
Сонечком голівка...  
Грається дитя,  
А під сонцем — нивка,  
Зустрічі й життя.  
...Опинився де це я?  
Рушив навмання.  
Дарницька Флоренція —  
Доброго дня!

## *ТВОЇ ОСІННІ МЕЛОДІЇ*

Ах, осене, що робиш ти зі мною...  
Незвіданою маниш далиною,  
Хвилюєш зірваним листком щомиті,  
Шовками свіжої, поміж хмарин, блакиті...  
І скромною нагідкою, й жоржини  
Останнім спалахом, і першим цвітом  
Морозу-кущика. Спокійно лине  
Дніпро ген-ген. Між хмелем перевитим  
Красується, пишається бруслина.  
Хоч літніх кольорів нам жаль барвистих,  
Але коли б не ця осіння днина,  
Червоний гімн калини  
Ще б не вистиг.  
Аскольдова могила. Цвіт-узори  
Елегії осінньої. І клени  
Злоголові. І лугів простори —  
Все у мені, не відібрати в мене!

## *ЛИСТЯ ТВОГО КЛЕНА*

Листу кленового ти принесла,  
Сонце із ним. Це на зиму!  
Сині, пахучі потоки тепла,  
Силу життя невдержиму,  
Хвилі дніпровської стомлену синь,  
Вітру пориви і шуми,  
Віку не звідану ще далечінь,  
Щастя майбутнього думи.  
Ось вони — двоє листків — на столі.  
Двоє сердець. Два мотиви.  
Радості спільні, спільні жалі —  
Осені нашої диво.



\* \* \*

Одцвіли каштани, одцвіли,  
Впали пелюстки рожево-білі,  
Їх вітри до кручі понесли  
І здмухнули на дніпрові хвилі...

Вже їх не побачиш в крутії,  
Що помчалася назустріч літу.  
Вечори каштанові мої,  
Вам в душі немає перецвіту.

Бачу вас у краплях дощових,  
Бачу в срібних росах на світанні.  
Взимку снігу сипле білий сміх  
Пелюстками київських каштанів.

А коли обізветься весна,  
Чистотою світяться каштани.  
Круглий рік нас цвіт не обмина,  
І не осипається, й не в'яне.

**НА СОЛОМ'ЯНЦІ,  
ТАМ, ЗА ВОКЗАЛОМ...**

Вітер грається листом опалим,  
Жовту смужку у далеч жене...  
На Солом'янці, там, за вокзалом,  
Давня юність чекає мене.

Я бував там не раз і не двічі,  
Кожен раз — в серці визрілий щем...  
Але юність у гості покличе —  
Знову ми під єдиним плащем...

За осіннім рясним листопадом  
Сніг прилинув. У синіх снігах  
Даленіють дві постаті рядом,  
Чую: в серці виспіває птах...

Зійде сніг — і могутній Славута  
Знов покотить, помчить до морів.  
Старість марно готує нам пута —  
Юний в серці вогонь не згорів.

Хоч закони життя невмолимі,  
Хоч давно вже ми в різних містах,  
А здається, що поруч жили ми  
І один озивався нам птах.

Поселився у наших серцях  
Віщий дружби та вірності птах.

## **СВІТЛО ВІД КОРЕНЯ**

Біля Видубицького заповідника  
на могилі Ушинського  
квітує сторічний каштан.

Горять свічки рожево-білі,  
Осяють принішклу ніч  
Біля самотньої могили  
Із тишиною віч-на-віч.

Раптова буря надломила  
Не одну гілку. Плакав сич,  
Та до гілок земна йшла сила  
Отаємничених сторіч.

І загоряються ясніше  
В примовклі ночі, в синю тишу  
Свічки. І видно даль Дніпра.

Хто не згадає: «Вчення — світло...»  
Громове дерево розквітло,  
Бо вічні корені добра.

## В БОТАНІЧНОМУ САДУ. БУЗОК

Бузок цвіте! Як хмарка припливла  
Лілово-голуба і зупинилась,  
І кущиком нас дивувать лишилась,  
І вже звучить їй щира похвала.  
Радію диву-кущику всьому,  
П'ять пелюсток я не шукаю в гронах.  
У цих відтінках барв, легких півтонах,  
В невизначенім кольорі-димі,  
В мовчанні таємничому суцвіть,  
В шатриці синьому, рожевім, голубому  
Мое найбільше щастя, відблиск грому  
І тиша зачарована століть...  
— Зацвів бузок! — мені сказала ти,  
І я душею миттю біля нього,  
Здіймайся, пташко-радосте, лети...  
Блакить моя... Привіт, моя тривоги...  
Моя рожева, синя, голуба,  
І темно-пурпурова, й фіалкова,  
Не вигадана, сонячна, казкова  
Любові зачарована пора!  
Зацвів бузок! Щасливий я, щаслив...  
П'ять пелюсток не прагну я шукати,  
Бо вся хмарина, барвів перекасти,  
Відтінків незбагнених шал-приплив,  
Вся кольорова таємнича гама,  
То — щастя. Зором п'ю квіток настій  
І сам зникаю в хмарці золотій,  
Пливу понад блакиттю-берегами.  
Лілово-голубі, фіалково-рожеві  
Крилятами тріпочуть дивні мєви...



## РОЗДУМИ НАД БУКВАРЕМ

«Від букви — світло. Вірю, що без неї  
Історія не проживе і дня.  
Людина мре без світлої ідеї,  
Долаючи дорогу навмання.

Огонь правічний серця Прометея  
Хіба ж новітнє серце не сповня?  
У букві — невмируще і святее,  
У ній — частинка світу не злиня.

Мереживо всесильних чорних знаків  
Засвітиться вогнем барвистих маків  
Супроти неподобства, тьми і чвар...»

І Федоров здійма, як стяг, над світом,  
Питьмою і туманами повитим,  
Як серце власне — першоцвіт — Буквар.





ХЛІБНИЙ  
СВІТАНОК

## **ДУМИ СІЯЧА**

Йшов сіяч прѣсторами  
Та й згубивсь в імлі...  
Думи сходять зорями  
На його землі.

Думи сходять зорями,  
Вистигнуть зерном,  
Росами прозорими  
Забринять кругом.

## СЛОВО ХЛІБОРОБІВ

Так! Наші руки пахнуть хлібом,  
В очах — не вицвіла блакить.  
Ми на шляху життя не схибим,  
Бо вмієм чесно в праці жити.

Ми знаєм піг, і справжню втому,  
І насолоду справжню теж,  
Коли у полі золотому  
У рідну далину без меж  
Пливе комбайн... І дума лине,  
Як хмарка світла проплива.  
І «пить підем» перепелине  
Звучить, як сага степова.

Хто ще не був уранці в полі,  
То втрата для душі яка...  
О жайвора пречисте соло,  
Спів кришталевого дзвінка...

Які ми сили відчуваєм,  
Коли виходимо на шлях,  
Не надивуємося краєм,  
Що теплим хлібом весь пропах.

І наші руки пахнуть хлібом,  
Пісні — в душі,  
Блакить — в очах.  
Ми на шляху життя не схибим,  
Бо праця осяває шлях.

## ЛИСТИ ДО ТВОРЦІВ ХЛІБА

*І. Василеві Ремеслу, директорові Миронівського науково-дослідного інституту пшениці, двічі Герою Соціалістичної Праці*

Частенько я в Миронівці бував —  
Ще тоді, як пісню ми писали  
Із композитором про Лисенко Марію,—  
Співав ту пісню хор Народний славно,  
Коли Верьовка жив.

Та я про інше  
Поговорить листовно хочу з вами.

Завжди, коли ходив полями або чув  
Із уст людських — «Миронівка», являвся  
Мені ваш образ, шепіт колосків  
Та годувальниці-землі співання.

Не важко уявити вас мені.  
В часи грози всесвітньої тяжкої  
В пилу доріг зернятко ви знайшли,  
В кишені, там, де партквиток, сховали...

І навіть в той вогню й металу час  
Вели розмову із малим зернятком.  
Воно ж, як мрія, кожну мить було  
Із вами, нерозлучне, безпорадне,  
Як те дитя... І в холоді ночей  
Вам думалося про сорти майбутні,  
Які вам доля подарує потім —  
Морозостійкі та посухостійкі...

Але для того вистояти нам  
У полум'ї нестерпному потрібно...  
І хлібороби, ваші друзі, йшли,  
Вогненностійкі, в переможні битви.

О, як не зрозуміти ваших дум!..  
Не якось там пшеницю звать, а «миро»  
Там, за кордоном... І у цьому суть  
Натхненного труда усіх учених.

...Миронівка. У слові корінь «мир».  
Мир — хліб. І «миро» на сусіднім полі,  
Там, за кордоном.

Проростає мир  
Пшеницею у світі вашим зерном.

А спершу зерна визрівали ті  
У серці вашому, у думі вашій  
Ночами, ранками, без вихідних,  
І неозорий світ чекав на диво.

Хтось може і дивацтвом те назвать,  
Що у палаючій Берліні показали  
Зернятко знайдене, як справжній скарб,  
Ви одному антифашисту-німцю.

Співаємо про руки золоті,  
Та не забудьмо благородну душу  
Ученого, бійця і сівача —  
Стійкого хлібороба —  
комуніста.

...Одного разу ми були у вас,  
У Інституті славному пшениці.  
Вас не застали — ви були тоді  
На форумі далеко за кордоном.

І гордістю проймалися серця,  
Що ви свій мир Миронівський понесли  
В краї далекі, що «вкраїнка» теж  
Переросла кордони — десь у мандрах...

Тоді ж миронівський ансамбль збиравсь  
До виїзду у Францію. І також  
Раділи ми за нього, як за вас...  
І успіху бажали «Чорнобривцю».

Із вашої пшениці нам дали  
Всім теплого, із печі щойно, хліба...  
Еліту показали.

Ось яке

Насіння першокласне, повнозлоте!

І — вірите? — здалося, чули ми  
Того насіння голос... Тут, звичайно,  
Сентиментальність — скаже хтось мені, —  
То хай собі!  
А чули ми той голос!

Насіння говорило! Нежива  
Земля лежала спалена, розбита,  
Що навіть не росла на ній трава —  
І гострі і важкі війни копита...

А хлібороб — він мрійник, лікар він!  
Це ж землю мертву напоїв любов'ю,  
За котру полум'я з усіх сторін,  
Ту землю, що боєць зросив своєю кров'ю.

Пропалена була до глибини...  
Якої ж треба глибини любові,  
Щоб оживить її!.. Спішать сини,  
В них очі й душі світлобарвінкові.

Якої треба ніжності, щоби  
Згорілу, змучену знов до життя підняти,  
Щоб ніжний шум знов чути щодоби,  
Щоб знов почути голосок зерняти...

...Вас бачу я. Зустріли ви зорю  
У полі, на ділянці. «Чи не диво —  
Із колоском, як з сином, говорю...  
Але ж в піснях, схвильовані щасливо,  
Хіба не розмовляють юнаки  
Й закохані, замріяні дівчата  
Із квітами, із хвилями ріки,  
З вечірньою зорею? Як мовчати,  
Коли ж стеблина шепче щось мені!  
І колосок замислений щось мовить —  
Здається, що його я чую навіть в сні!  
Таємну мову ниви серце ловить...»

Шановний академіку! Горджуся,  
Що ви, неначе командарм землі,  
Що хліборобів армія із вами  
У наступі могутньому. І вам  
Я хочу щиро щастя побажати.  
А щастя ваше — в повноті зернин,  
Воно в Гербі Державному засяло.  
Те сяєво чарівне перейшло  
Із хліборобських душ криштальночистих.

І святість хліба й таємничий шум  
Колосся вашого хвилюють людство.  
Для цього жить — яка ясна мета —  
Миронівського миру світозерня!



*II. Маркові Бразі,  
Двічі Героєві Соціалістичної  
Праці, комбайнерові  
з Херсонщини*

Про вас я пісню написати хотів...  
Та не вдалось іще знайти мостів,  
Аби дійшла вона до вашої душі...  
І композитори — мої товариші —  
Теж поки що мелодій не вловили  
Ширококрилих, повних степу сили,  
Що серце ваше піднесли б над світом,  
Колоссям золотавим оповитим.  
А ваша праця варта і таких  
Пісень, щоб жайвір дивувався в блакиті,  
Серпневу спрагу щоб могли втолити,  
Немов струмок із крапель живих.  
Ви присягнули хлібові давно —  
На все життя на вірність та присяга.  
Душа відкрилась ниві, як вікно,  
У серці — степова безсмертна сага.  
Життям підтвержені оті слова,  
Що хліб — основа, всьому голова.  
Висока шана до святого хліба,  
Як мовив Рильський, «зовсім це не хиба»:  
«Хто зерно сіє золоте  
В землі палку невтому,  
Той сам пшеницею зросте  
На полі вселюдському».  
«Не грайтесь хлібом», «зерно бережіть»,  
Зберіть його до грама,  
Тоді, як сонце кида пліть,  
Пече нестерпно прямо...  
Оці слова в душі щомить  
Неписаним законом  
Тоді, як бій за хліб кипить  
Під сяєвом бездонним.

Ваш лист до молоді читаю.  
 В кімнаті свіжий хліб запах...  
 І я вже у херсонським краї,  
 В прославлених рясних степах.  
 Вам Рильський на гаряче слово  
 Це б написав свого листа,  
 Бо в нім звучить обов'язкове  
 Для всіх — моралі висота,  
 Любов до хліба і до ниви,  
 І крихті, і зерну ціна...  
 Дихання колоска щасливе,  
 Який стеблину нагина.  
 Ваш лист до молоді читаю —  
 І чую голоси землі.  
 О ні! Не лише золотая  
 Буває нива..

Бурі злі,  
 Стихії чорної погрози  
 Ви знаєте, як батько зна  
 Дитини болі — ниви сльози.  
 Вам, наче пісня, борозна.  
 Ви скарги чуєте рослини,  
 І власне б серце віддали  
 За море злаків буйноплинне,  
 Що хлібом ляже на столи.  
 «Що за печалі хліборобу? —  
 Хтось жартував. — Май плуг та ніж!  
 Ори, мели, а потім їж  
 Хліб, пироги, солодку здобу!»

Як просто все! Той жартівник  
 Не знав землі, не дихав нею.  
 З життя він непомітним зник,  
 Адже сміявся над землею.

...Цвіли сади, а ви були вже там,  
У океані золотому,  
Усім еством... Бажаю вам  
І всій родині, всьому дому  
Всього від щирої душі,  
Чим живете в степу щомиті,  
Як дощ потрібний — хай дощі,  
За ними — сонця та блакиті.

Пшеничні хвилі щоб з усіх сторін  
Шуміли вам, приносили вітання.

Не я, то інший створить справжній гімн  
Багатоліттю вашого дерзання.

*III. Тетяні Яблонській,  
народній художниці  
України,  
автору картини «Хліб»*

Хліб — сила наша. Це pomoже  
Збагнути ваше полотно.  
Не ласка, не веління боже  
Наповнять силою зерно.

Дорожче золота воно,  
Найвищої у світі проби.  
Забути працю хлібороба  
Нікому в світі не дано.

Як мріємо про те, коли б  
Насущний і духовний хліб  
Були у дивній єдності, гармонії...

Сівач схилявся над зерном,  
Митець із ним і агроном,  
Щоб гори ці постали многотонні...

## ХЛІБНИЙ СВІТАНОК

Ми в Суми їхали із Ярославом  
Та з романістом, що довів блискуче:  
У полі навіть одинак — вояка \*...  
Чимало жартів і розмов було.

Десь незадовго до світанку поїзд  
Наш зупинився — прибули на місце.  
А спать хотілось так, що й не сказати,—  
Допізна ж був і чай, і цигарки.

І словом злим незручний графік ми  
Тут пом'янули! Хоч би ще годину  
Вдалось полежать на твердих полицях  
Під перебори-перестук коліс.

Ні, на вокзалі не стрічав ніхто нас,  
І пішки подалися ми до міста  
Шукать готель, не знаючи напевне,  
А чи замовлені для нас місця.

Пронизливий вітрець за комір лізе...  
Так непривітно й сіро. Кепський настрої...  
Хтось чортихнувся безадресно й тихо.  
Ще місто спить. І тиша залягла.

Та раптом тепло й смачно неказанно  
Запахло хлібом! То ж біля пекарні  
Ми саме йшли. І так приємно стало  
В нас на душі! І настрої золотий!

\* З Ярославом Шпортою та Юрієм  
Дольд-Михайленком, автором роману  
«І один у полі воїн».

В уяві нашій день ясний і поле  
Припливом злата спілої пшениці,  
І пасма променів гарячих простягались —  
Здавалось, падали під ноги нам.

Ми не змовлялись, але кожен слово  
Єдине смакував: хліб, паляниця!  
Ми не змовлялись, та єдина радість  
Зігріла нас. І вже як тепловій

Світанковий вітерець холодний став нам.  
Привітними здавались вулиці...  
І навіть майже неймовірно сталось —  
В готелі номер нас таки чекав!

Незручний графік поїздів забувся...  
Вдихали пахощі ми степові,  
Хоч вже пекарня десь тепер позаду  
І вітерець в готель не проникав...

І подумки одвічну силу хліба  
Ми славили і долю хлібороба,  
Його зірниці степу — ранні, пізні,  
І вже було усім нам не до сну.

О пахощі взолоченого степу,  
Мелодіє могутня колоска!

## У КИРИЛІВЦІ 14 ЛЮТОГО 1944 РОКУ

### І. Плахтіну

Обіймали вербу, що вціліла,  
Не виходять до нас матері.  
Там, де хати світилися білі,  
Довжелезні самі димарі

Шиї витягли чорні, худючі...  
Очі ріже уїдлиний згар...  
Здрастуй, вербо моя невмируща,  
На землі, де ходив наш Кобзар!..

У мовчанні схилились танкісти.  
І полинув раптово у світ,  
Як присяга, у тиші врочисто  
Незабутній його «Заповіт».

Він з грудей, як вогонь, одночасно...  
Не змовлялись бійці, бо в серцях  
Вічне слово ніколи не згасне,—  
З ним єдиний торуємо шлях.

Прощавай, уціліла вербице!  
Нам пора крізь пожарища в путь.  
Матері наші, любі сестриці...  
Ту вербу нам повік не забудь.

## **В СЕЛІ ЖОВТНЕВОМУ**

Коли свої права пісенні  
Засвідчує для всіх весна,  
То в шумі, цвіті слово «Ленін»  
Повторить рідна сторона.

І я щасливий разом з вами,  
Найперші квіти у росі,  
Що йшов сьогодні берегами  
І свіжій уклонивсь красі.

І ленінцям села Жовтневе  
Сказати хочу лиш одне:  
Цвітіння саду яблуневе  
Навік взяло в полон мене.

За щастя невимовне вам  
Я серця часточку віддам.

*Білопілля*

## *КРИНИЦЯ НА СУМЩИНІ*

Криниця Синя, а річка Свісь,  
Де спів пташок струмками ливсь...  
Синиці посвист у лісах —  
Пісенний до Криниці шлях.

Криниця Синя... Жар суниць  
У прохолодній гущині.  
Той посвист радісних синиць  
Вчувається й тепер мені.

І де б не був — я не боюсь —  
Утома й спрага не зляка:  
З Криниці пам'яті  
  нап'юсь,  
Що не забула земляка.



## *МАТЕРИНІ СНИ*

Пелюстками цвіту  
Роки обсіпались...  
Діти мої, діти, —  
Знову обізвились.

Хвилями озвалися  
Стиглої пшениці,  
Променями гралися  
Після громовиці...

Хтось приснився явором  
Та й понад криницею,  
Полонянка-донечка  
Журавкою-птицею...

Ось вона берізкою  
Стала на подвір'ї,  
Стала, вишумовує,  
Шелестить повір'ям...

Матері однакова  
Радість незмірима —  
Тільки б повернулись,  
Зойкнувши дверима...

Идуть вони до нені  
Явором чи кленом,  
Чистою криницею,  
Золотом-пшеницею.

Скільки раз присняться  
Дощиком, вітрами,  
Заспокоять спраглу  
Душу — серце мами.

Вийде в степ осяяний,  
Мріє над долинкою,  
Полином подихає  
Та ще й материнкою.

Пелюстками цвіту  
Роки обсіпались.  
Діти мої, діти  
У степу озвались...

Вже вона душею  
Злинула не близько,  
Де гарячі маки  
Гріють обеліски...

## ДЕ СУЛА У ТРАВАХ...

Забарилась дівчина  
В полі із дівчатами.  
Знов ніким не проханий  
Птах нічний кричатиме...

Місяць заховається  
Золотом-підковою.  
Важко йти самотньому  
Стежкою ранковою.

Кажуть, що підкова —  
То лише на щастя...  
Думає-гадає,  
Чи побачить вдасться?

Зашумить калина  
На вітрах ласкавих...  
Жде його дівчина,  
Де Сула у травах.

Річка під весняними  
Пропливає зорями.  
Стежка біля неї  
Вишита узорами...

## **ВИШНЕВА ГРУНЬ**

У полях багатострунне  
В небо тягнеться зело...  
Ми гостюємо у Груні,  
Де зростав малий Павло.  
Ось вона, столиця сміху  
І вишневозорих див.  
Тут на гордість і на втіху  
Людам грунт пісні родив.  
Що за грунт у грунським краю —  
З нього колоски й слова!  
Ще й любові назбираю,  
Бо вона не скрізь бува...  
«Ой у вишневому садочку...»  
Заспівали земляки.  
В хорі тім сини і дочки,  
Мелехи і Підставки\*.  
Клуб ми пізно покидали,  
Шлях проліг до Тростянця,  
Де брати ходили змалу,  
Цвіт вбираючи в серця.  
Десь там хутірець в підліссі  
Крихтою виднівсь... Чечва.

\* Мелехи, Підставки — вулиці, кутки села.  
Чечва — хутірець, де народилися брати —  
Вишня і Чечвянський.

Свіжий вітерець пронісся  
В полі, що відпочива.  
...Скоро, скоро снігу шати  
Будуть скрізь — на цілий світ.  
...Вишня тут при кожній хаті...  
В хатах — Вишні словоцвіт...

## ХВИЛЯ ЗА ХВИЛЕЮ

Лиш сніг зійшов і степ — зелений килим...  
Тюльпанів жадібні відкрилися вуста.  
Вітрець простором пробігає милим,  
Під ним хвилюється трава густа.

Блакить фіалки — неба теплі бризки,  
Засмагли промінці шафран збира.  
Синяк, маренка, дивних стебел низка,  
І навіть квітку викида нора!

Коли найперша хвиля ніжноцвіту  
Відлине — дощик пелюстки зіб'є,  
Здійметься друга хвиля — гордість літа —  
І збаламутить знов життя моє.

Горицвіт і ромашки жовті, білі,  
Озерце півників, сумських волошок став.  
А потім третя хвиля — тирси крила,  
Мов степу час уже злетить настав...

І тирса шелестить, втікає в даль, срібляста,  
Минає мак, що на стеблі присох.  
Легкому б вітерцю ще б тільки прясти,  
Але яскравістю злякав чортополох,  
І він принишк! А з далини ще кличе  
Горицвіт червоно: «Дмухни і пригаси...»  
І я прошу: «Дмухни мені в обличчя!  
І я в полоні тихої краси...»  
Михайлівська не близько цілина,  
А шум її до мене долина...

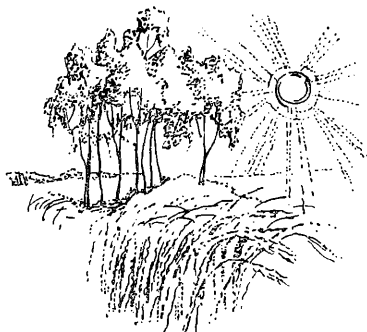
## СЬОМА РІКА — ДУША МОЯ...

Річка Шостка шостою притокою  
Незбагненної ріки Десни.  
Будь, моя любове, теж глибокою,  
Сьоомою притокою весни.

Непомітна ти, моя любове,  
Хай про тебе хоч ніхто не зна,  
Аби я завжди, як рідне слово,  
Плескіт чув і знав, що то — Десна.

Вірю: не змілієш ти ніколи  
І не висохнеш, любов-ріка.  
Лугом-цвітом усміхайся, доле,  
Земле, співанко моя палка.

Ні, не буду рвати я конвалії —  
Перлами видзвонюють вони.  
Хай думки прозорі, незів'ялії  
Струменять притоками Десни...





3  
ПОДОРОЖЕЙ



## ДНІПРОВА КОЛИСКА

Є така собі криничка  
На Смоленщині, між трав,  
Яснозора, невеличка,  
Де зірниці я збирав.  
Сяє у воді їх скільки!..  
Лиш рукою зачерпни —  
Зорянисту зловиш хвилю,  
А у ній — горять вони!  
Незамулена криничка  
То — колиска дніпрова,  
Там, де івушка-вербичка  
Найсердечніше співа.  
Із колиски отієї  
Струмиський витікає.  
Всенародна епопея  
Вийшла з отого струмка.  
То — Славутича верхів'я,  
Перший крок Дніпра — звідтіль,  
Де закоханих зустрів я  
Між лугів, лісів і піль.  
Поспішали до кринички —  
Низько уклонитись їй,  
Бо вона, хоч невеличка,  
Дарувала безліч мрій.  
Дарувала, поєднала,  
Зорі сипала до ніг...  
А струмок манив їх далі,  
В синь привабливих доріг.  
Дніприк тут малий знайшовся,  
Неспокійне Дніпрення...

Навкруги — пшениць колосся  
В рамці сонячного дня.  
Зупинились біля зруба  
Дівчина із юнаком,  
А в уяві далеч люба  
Щедро вквітчана вінком.  
Слухають вони у тиші,  
Як пульсує, витіка  
Наше диво найрідніше,  
Котре звать Дніпро-ріка.  
«Сяють зорі у криниці,  
І моя тремтить у ній.  
Скільки раз вона присниться  
На дорозі дніпровій!  
Де не буду, а зі мною  
Ця криниченька мала,  
Бо годиною ясною  
До кохання привела...»  
Двое слухають у тиші,  
Як струмує Дніпреня,  
І здаються золотіші  
Ниви у промінні дня.  
Двое горді за криницю,  
Що Славутою стає.  
...І моя у ній зірниця,  
І натхнення в ній моє!  
А тече він аж до моря  
В українському краю,  
Небо в нім купає зорі,  
Зріє пісня солов'ю!

## БІЛЯ ЖЕВЕДИ

Жевода протікає на кордоні  
трьох республік: за Сеньківкою,  
біля Жеведи, височить монумент  
Дружби.

Тихо ллється, лине Жевода,  
Річка, у якій жива вода.  
Люди здавна дружньо тут живуть,  
До Жеведи їх квітчаста путь.

Із Василівки «Лявониха» луна,  
Із Юрковичів «Камаринська» гучна,  
Додає Сеньківка «Гопака»,  
Де Жевода здавна протіка.

Стрічкою ляга в лугах блакить —  
То Жевода протіка, біжить.

У гаях, біля дзвінких криниць,  
І квіток, і вогненьт-суниць...  
Забілили квіти, наче сніг,  
Вибігли вони до трьох доріг.

Розмовляють квіти у гаях,  
В ніжних зустрічаються піснях.  
Рідні сестри співанки несуть,  
Що навколо Жеведи живуть.  
І співають квіти у гаях,  
Розмовляють квіти у полях,  
Кольорами райдуги співа  
Дружби наш квітник — душа жива:  
Залучив рясний до себе він  
Квіти наших багатьох сторін —

Там братки, і ружа, і ромен...  
Не злічити, як людських імен,—  
І любисток, і красоля, й рута,  
Чорнобривці, м'ята не забута...

А на пагорбі здійнявся знак,  
Із гербами трьох республік знак,  
Понад ним — знамено, ніби мак.

Там плюскоче-грає Жеведа,  
Там квітує воля молода.

\*

...А були ж тут грози та бої...  
Земляки браталися мої,  
Із Росією звелася Білорусь.  
Жеведою здавна я зовусь...

Річка-українка струменить,  
Річка-росіянка жебонить,  
Річка-білоруска ясенить,  
Ясенить, ясніє, поспіша:  
Триєдина рідна в ній душа.  
Із малих струмочків — Жеведа.  
Мудрість віку: бути у гурті!  
Люди поєдналися в житті,  
Впевнена і смілива хода.

\*

І читає школяр перед класом,  
Чистий голос відлунює десь...  
І заслухались Пушкін з Тарасом  
І Купала, замріяний весь.

«Від чужинців — ні сліда,  
А вуркоче Жеведа.  
Не вжилася тут біда —  
Сріблом грає Жеведа.  
Линуть хвилі до Десни,  
Ми ж — до вічної весни!

Жити нам, плекать сади  
В плюскотінні Жеведи...»

\*

Дерево птахів гойдало,  
Наші юні мрії...  
Жити в дружбі нам і далі —  
Дружба не старіє.

Колос колосу шепоче,  
Квітка квітці сяє...  
Слово «Жеведа» пророче:  
Живе, не вмирає.

У єднанні наші сили,  
Наші перемоги.  
В Жеведі відбилися крила —  
Наші три дороги.

## ЦИГАНСЬКЕ СОНЦЕ

Їхав степом вечірнім циган  
На возі, як на фаєтоні!  
Блиснули річки синющої вигин  
І зорі в небеснім бездонні.

Їхав із піснею, коня підгонив —  
Іч, як понісся, що й колесо  
Ніби заскиглило! Вмить із розгону  
Вскочило з шляху в просо...

Потім знялося, злетіло вгору,  
Місяцем в небі стало —  
Циганським сонцем! Навколо — зорі  
Халяндру затанцювали.

Ось ти зупинися чи навіть спиш,  
А колесо й місяць котяться!  
І може, й не тепло, але ясніш  
Вночі від циганського сонця...

Для воза колесо інше знайшлося,  
Що знову багнюку місить.  
Ніхто ж не знає того і досі,  
Лиш циган зна, звідки місяць!

## **В ГАЮ БІЛЯ СЕНЬКІВКИ**

Маленька хатка лісова —  
Не треба ставити сторожу.  
Перед очима проплива  
Те, що забути я не зможу.

Як за́тишно усім було  
В хатині, що людей зріднила  
І дарувала нам тепло.  
В ній усмішка засяла мила...

О, як би там хотів побуть!  
Це б між берізок заблукати,  
А потім відшукати путь  
У гущині до тої хати.

І — що тут критися мені —  
Побачить вас, як господиню.  
Таке буває в добрім сні  
У ніч непереборно синю.

Кепкую над собою: кинь  
Дарма розпалювать уяву!  
...Далека лісова глибінь  
Хова стежину золотаву...

## ЛЕГЕНДА

Дуби в Холодному Яру  
І мовчазні й похмурі.  
Їм не забути дику гру  
Грози, шаленство бурі.  
Погасли вогневиці злі,  
Громи припнуті снами...  
А на дубах ростуть шаблі  
В сусідстві з жолудями.  
Шаблі на випадок боїв —  
Ще око є несите:  
І землю б нашу ворог з'їв,  
Жадав би він скосити  
Людське життя — найкращий цвіт,  
Коли б не наша сила,  
Коли б забули «Заповіт»,  
Що нам дарує крила.  
І визрівають жолуді.  
Якщо дубка одного  
Зітне гроза, вони тоді  
Ростуть стіною, молоді,—  
Катам пересторога.  
Він повен віри, таємниць,  
Холодний Яр з дубами.  
При сяйві диких блискавиць  
Аж миготить шаблями.  
І швидше зводяться стократ  
Дуби в тривожну пору.  
Вони в гурті, як з братом брат,  
Хоча й зазнали горя, втрат,  
Не знали про покору.



## *ХОЛОДНОЯРСЬКИЙ ВЕЛЕТ*

Старезний дуб, порепана кора,  
Узори моху — синьо-сиза гра,  
Яку митець-природа підбира...

Все в пам'ятку йому: Залізняка хода,  
Шевченкове безсоння, гнів Богданів.  
Аж до весни він листя не скида,  
Увесь — в глибокій думі про титанів.

А скільки гроз прогримало над ним,  
А скільки блискавок-шабель зломилось!  
Вогнем палило — синім, вороним,  
Та диво дивне — гілля зеленилось!

В невидану посуху навісну,  
Таку, що важко і дихнути навіть,  
В'язались жолуді, щоб у майбутнім славить  
Правічне древо і його весну.

У жолуді його могутні крила,  
Тарасового слова твердість в нім,  
У жолуді — землі одвічна сила,  
Залізнякава клятва, наче грім.

І підняли свої зелені руки  
Навколо нього радісні онуки...

## УКРАЇНА — МОРСЬКА СТОРОНА

Україна — морська сторона!  
Хто тебе, молоду, не впізна!  
Вийдеш в степ — чом не моря блакить?  
Хвиля степу, як в морі шумить!

А за степом Дніпро і лиман,  
А за ними — степів океан!  
Ти прислухайсь: шумить далина...  
Україна — морська сторона!  
Розгулялася хвиля Дніпра,  
Під Каховкою хвиля-гора,  
Аж над сонцем прибій нависа...  
Моря й степу злилася краса.  
В синій вечір, у рань гомінку  
Капітани стоять на містку:  
Пароплави в пісенній путі,  
А над ними зірки золоті:  
Зорі наших дніпровських морів,  
Зорі наших блакитних морів,  
Зорі всіх рукотворних морів,  
Шум крила золотих яворів...  
Виграє далечінь запашна:  
Україна — морська сторона!  
Чорне море вітання їм шле,  
До морів молоденьких не зле,  
А вони, як до матері лона,  
Линуть... Кличе бездонність солона,  
Кличе даль, звідки спів долина:  
— Україна — морська сторона!

## У ЛЮБЕЧІ

Давно колись у щебетливім Любечі  
Я слухав пісеньку біля Дніпра —  
Сповняла серце, ніжністю голублячи,  
І навіть слухала її гора.

Від співанки гора пливла хмариною...  
То за Дніпром озвалась Білорусь.  
І я, було, під мрійною калиною  
Мелодії, а не води нап'юсь.

Із Любеча тихенького, можливо,  
Любов я виніс, що — на все життя.  
Лише тому живеться вік щасливо,  
Хто пісню й дружбу знає до пуття.

Проходжу знову голубими схилами.  
У надвечір'ї горлиця летить.  
Два береги навіки полюбили ми...  
Благословенна та далека мить!

*МІНСЬКУ*

*З нагоди присвоєння  
звання міста-героя.*

Давно вже ти рани загоїв...  
В розкриллі шумливих садів  
Ввійшов у родину героїв,  
Містам-ветеранам радів.

Радів і співав, наче юний  
Розвідник і щастя й добра.  
Твій голос дзвінкий і столунний  
Я в Києві чув край Дніпра.

Столице братів! А чи зможу  
Я серце своє вгамувать?  
Бував я не раз біля Сожу  
І в Пущі траплялось бувать;

І Німану слухав я хвилі,  
У Бресті дивився на Буг.  
Набравсь ти могутньої сили,  
Герою наш, Києва друг.

А звідав якої печалі,  
Яких було горя і мук...  
Тебе із руїн піднімали  
Мільйони побратаних рук.

Я в дзвони вслухався Хатині —  
Звучать вони в серці моїм,

А шепіт останній дитини  
Ввіллявся у визвольний грім.  
Він владно іде понад світом,  
Як пересторога звучить.  
Квилінням у нім сумовитим  
Душа сиротини ячить.  
За кожную сльозину дитячу  
Твій месник помстився катам.  
Я гордий за воїна вдачу —  
Він танк зупинити міг сам.  
...Озвався за тебе наш Київ  
І наш Севастополь озвався.  
Тебе наш Тичина омріяв,  
Сосюра, як з рідним, вітався,  
А Рильського Колас зимою  
Вночі вкрив кожухом своїм,  
Коли завітав із любов'ю  
Поет до поета у дім.  
Тоді ще сутужно жилося,  
Та завжди гостинність була.  
У Коласа ніжне колосся  
З письмового висло стола:  
Обом недаремно здалося,  
Що колос дарує тепла...  
— Буятимуть всякі в нас квіти,  
І дивні заморські між них,  
Та житові як не радіти!  
Могутність не в барвах гучних.—  
...Всміхались колоссю обоє —  
Гостинний Якуб і Максим.  
І щастя снувалось габою,  
Квітчастим узором рясним.  
...Давно вже ти рани загоїв,  
Шумиш у розкриллі садів.  
Родину я славлю героїв  
І Мінськ між героїв-братів.

## НА МИРНОМУ ПОЛІ

Вісімнадцятирічний Михайло Мороз, учень Оршанського індустріально-педагогічного технікуму, загинув під час збирання картоплі від вибуху снаряда, що лежав у землі з часу війни.

Вже осені прийшла пора.  
Останні промені вбира  
Цвіт запізнілий. Пригаса  
Землі могутньої краса.

Ось біла квітка — деревій,  
Самотньої волошки синь.  
Хмарина звісила сувій...  
Та сумувати, друже, кинь,  
Бо знову буде любий цвіт,  
Весна буютиме не гірш.  
Тобі, волошко, мій привіт  
І не написаний ще вірш!

Хоч прозою в ці дні живу,  
Не заважа мені вона:  
Люблю я осінь трудову,  
За котрою іде весна!  
У нас картопляна пора!  
Про бульбу знає цілий світ:  
Без неї радість завмира,  
А з нею — пісня у політ!

Без бульби неможливі й жарти!  
Уклін їй від шкільної парти!  
Коли в нас вдосталь бульби є —  
Звучать цимбали, бубон б'є,  
Ну а до бульби впору шкварки —  
Тоді і танець легко вшкварить!

Із нею — дотеп, любий сміх.  
Нам бульбу зневажати гріх!

...Робота спориться у полі —  
В змаганні учні смаглочолі.  
Та раптом комбайнер завмер —  
Снаряд повзе на транспортер.

...Так ось він, смертоносний плід...  
Від мислі вмить юнак поблід —  
Це ж скільки люду на полях...  
І вже снаряд в його руках.

Пошвидше б далі віднести...  
Мерщій, мерщій...

Що за мости

В очах мигочуть і пливуть?  
Долає він смертельну путь,  
Безстрашну путь, останню путь,  
Яку нікому не забудь...

Раптовий спалах серед нив  
Блакить волошки пригасив  
І квітку білу — деревій —  
Спалив нещадний вогневій.

І волошковий хлопця зір  
У сяйво перелився зір,  
Що затремтіли як одна...  
І смуткові немає дна —

Він чорним далеч затопив  
І небо й землю з'єднєв...  
І стогне звихрена земля,  
А в небі сокіл проквіля...

І вихопився крик з грудей  
Усіх врятованих людей,  
Чаїний та жіночий плач...  
І вітер грає,  
  мов сурмач,  
Бо народивсь герой-солдат  
Не в розпалі святкових дат,  
Бо менший брат стає за ним,  
Натхненний буднем трудовим.

**ЛЮСТРОМ  
БЛИСКОТИТЬ ДВІНА...**

Перед нами ось вона —  
Люстром блискотить Двіна.  
Освіжитися з дороги  
Просить річка ще одна...

Раннім ранком їхали,  
Де зелені віхоли,  
Де Лужки і Сосниця \*,  
Що у пісню проситься.

Жайвір понадпланово  
Дзвонить над Коханово!  
І заслухались Горяни:  
— Продзвени ще заново!

Зустрічі озорені  
При дубовім корені  
Під цвітіння-маєво  
В сонячному горні.

\* Сосниця є у Вітебській і Чернігівській областях.



Сонячними днями  
Зустрічі полічимо,  
Дружба поміж нами  
Не на тиждень — вічно!

Сосниця, Коханово...  
Станції, зупинки...  
А любов між нами  
Свіжа, мов ялинка,

Свіжа та яра,  
Зелена, як Сосниця,  
Чернігівська, вітебська,  
Що у пісню проситься!

### **СВІТИЛОСЬ ПІСЕННЕ БАГАТТЯ...**

Письменники Білорусії справили  
вхідчини в свій новий дім, гос-  
тинно запросивши на свято дру-  
зів з України.

Заспіває пісню Лужанін,  
Як жито зеленее жали,  
Дружину у полі муж кличе,  
А птах в темнім лісі кигиче.

І вже біля нашого друга  
Зібралось півколо чимале,  
Зринала і радість, і туга,  
І «сіяли», і «жнивували»...

Зозулі роки прокували,  
Були ми у лісі і в полі,  
А потім — походи, привали  
З пісень впливали поволі.

А потім — берези та сосни \* —  
То вірнії сестри коханим,  
І рішення одноголосне,  
Що їх не забудь партизанам.

Єднались у щирому хорі  
Співців голоси, побратимів,  
І сяяли, сяяли зорі,  
Які не один з них отримав.

Серцями своїми світили  
Вони перемозі дорогу,  
Копали глибокі могили  
Війни заплямованім богу.

Співали сябри-партизани,  
Сусіди і друзі та браття.  
В одному пориві-дерзанні  
Світилось пісенне багаття.

### *КРОК У ЛЕГЕНДУ*

Через ріку маленька кладка.  
Черемхи цвіт, гущавина.  
«Лиш крок ступни — і перша згадка:  
Терпкого крапелька вина...»

Це каже нам господар лісу,  
У партизанах був не рік.—  
Пройти не легко навіть бісу —  
Тут завмира і крок і крик...»

\* Пісня білоруських партизанів  
«Ой берези та сосни...»

Стіна черемхи прибережна  
Немов прикрила царство див.  
Маленька кладка. Обережно  
За мить у казку ти ступив.

Вузька стежка. Нею саме  
На шлях виходили, туди...  
І ми — в легенду берегами.  
Священні месників сліди.

І ми неначе побували  
Єдину мить в отих боях,  
Коли ворожої навали  
У полум'ї згорав і прах.

Попід черемхи білим цвітом,  
На шлях і дружби і тепла,  
З весни маленька стежка в літо  
Упевнено нас провела.

Ріка мала, вузька кладка.  
І партизанське слово-згадка...

## **КОЛЬОРИ**

### **1**

Віків братання в нашій мові,  
У битві, пісні та розмові,  
У синім сяєві озер,  
У райдузі, що ось тепер  
Коромисло перекида...  
Дощ накрапає —  
не біда!

Синь озера і небо вमितє  
Злились — від того синя злива.  
Дощ радості приймає нива —  
У плід і квіти перелити.

Переклик сонця, і води,  
І свіжість незрівнянна тиші,  
В пісні ввійдять найчарівніші —  
І торжествуйте ви завжди!

2

Прославим золотії зерна,  
Про них, пісенне слово, линь!  
І льону світиться й озерна  
В очах дівочих ніжна синь.

О, відсвіт лагідного тону  
В просторім залі виграє.  
Дівочий зір чи хвилька льону  
У серце ввіллється мое...

Ввесь вечір навстіж в клубі двері,  
І радість не вмістилась в нім...  
В очах відсвічують озера  
І в серці хвилею моїм...

І задивився на дівчину  
Отой, що косить конюшину,  
Зовуть якого ніжно — Ясь \*...  
І «Посилала мене мати»  
Ще зелененьке жито жати —  
До ночі пісенька лилась.

\* Білоруська пісня «Косив Ясь конюшину».

Отут, де палено жорстоко,  
Де зойки матері й жалі,  
Мадонно славна, синьоока,  
Вклоняюсь низько — до землі.

Як добре знать, що чистий голос  
І серце чисте, золоте  
У вас, що викохали колос,  
Що коровай нам несете!

### **ГІРКА НАУКА**

Вітебщина... Ушачі — батьківщина  
на співців Білорусії — Пятруся  
Бровки, Василя Бикова, Ригора  
Барадуліна... В Ушачах — колишній  
партизанській столиці —  
нам показали фільм за сценарієм  
Анатолія Вялюгіна.

О кадри ці документальні —  
Мовчазні стрічки, чути ж грім:  
Неначе хвилі семибальні  
У серці котяться моїм.  
Невигадана гра, пожежі...  
У залі оплески рясні —  
Фашист злетів на землю з вежі  
І перекинувся на пні:  
Що партизанські влучні кулі —  
Він пересвідчитись не встиг,  
Не закують йому зозулі —  
Вже засипа фашиста сніг.  
...І чути стогін всього залу:  
У кадрі — хлопчик і дівча...  
Вони картопельку саджали,  
А вчителька лічить навча:

— Ось так поріжемо цю бульбу —  
Один-два-три-чотири-п'ять...  
Ну, скільки часток маєш, Любо?  
— Аж п'ять!  
— Гаразд. Тепер — саджать!  
Один-два-три... Поріжем рівно...  
Солодка ж бульба тут зросте!  
...Замурзані малі царівни,  
Де ж ваше літо золоте?  
Вже висадили ціле плесо —  
То арифметики урок.  
Тепер напишемо: «Одеса»...  
...При кущику дітей гурток...  
Учителька диктує дітям:  
— Тепер пишіть:  
«Ми не раби!» —  
...І линуть понад цілим світом  
Слова життя і боротьби.  
Слова, які звучати будуть  
По в'юсках, на важких шляхах,  
Яких ніколи не забудуть  
На всіх язиках у віках.  
...А ось малого взяв на руки  
Наш воїн (визволення дні).  
Дає він цукру білу грудку,  
Та очі хлопчика сумні —  
Що то солодке — знати звідки...  
То, певне, білий камінець...  
Лиш здивування у сирітки,  
Хто ж на солодке тут знавець?  
О кадри ці документальні —  
Мовчазні стрічки, чути ж грім:  
Неначе хвилі семибальні  
У серці котяться моїм...

## «ЦЬОТКА ВЛАДЯ»

*Ригору Няхаю*

Скільки раз ще думками полину  
В білоруські долини, гаї  
І згадаю Купали дружину,  
«Цьотка Владя» — так звали її.  
Всі до неї отак звертались —  
Білоруси, литовці і ми,  
Що у слові Купали кохались,  
В домі Янки бували гістьми.  
Хто ще знав, як вона свого Янку?  
Скільки теплих про нього розмов.  
...Стоїмо із Масенком на ганку,—  
Ніби Францівну слухаєм знов.  
Наче казка — у Вільнюс мандрівка,  
Де вітали так радісно нас  
Кожна квітка-золотобрівка  
І Венцлова, а з ним Карсакас.  
Дарували нам книги новії  
І лісок показали «Закрет»  
Біля тихої річки Вілії,  
Де любив походжати поет.  
До ріки отієї проходить  
Рівна вулиця Янки-співця.  
І Кастусь Калиновський проводить  
Своїм поглядом брата-борця.  
Не стоїть нам ніщо на заваді  
До великої дружби всякчас.  
Уклонімося тіточці Владі,  
Що, як мати, зустрінула нас.

## ОЧЕЙ, ОЗЕР І ЛЬОНУ СИНЬОЦВІТИ...

...А я про тебе, сестро Білорусь,  
У новорічну ніч помрію в самотині.  
Минули дні за днями безупинні,  
Ніяк до тебе в гості не зберусь.

Та не поблякли кольори-відтінки,  
Якими я впивався досхочу.  
Купалина всміхається Павлінка,  
І я на поклик дівчини лечу...

І лепельські озера засиніли  
Чи, може, льон у вітебським краю.  
Погойдування хвиль озерних миле  
Я не забув і миттю впізнаю.

Я пам'ятаю хор дівочий. З зали  
Дивлюся, слухаю — пливе блакить...  
Дівчата зором льону цвіт ввібрали,  
І він зі сцени тихо струменить.

Озера, льон і зір дівочий — все це  
Не роз'єднати, ув одне злилось.  
О, як раділо і співало серце  
Про синь озер і золото колось!

Єдналися озера з небосхилом,  
Вмент стрепенулося крило руде,  
І райдуга вже грає світлом милим,  
А «стороною дощик іде»...

Переклик сонця, і дощу веселка.  
І Матвієнко Ніни голос ливсь.  
О крила невловимого метелика,  
І радості дощі, й мистецтва вись...



Пісень у вітебським краю не менше,  
Як вітром розтривожених озер...  
Їх слухаю на віддалі, завмерши,  
Під Новий рік, біля Дніпра тепер.

### **ЗВУЧАТЬ БІЛОРУСЬКІ ЦИМБАЛИ**

Ви послухайте цимбали,  
Майстра незвичайну гру,  
Ніби щойно побували  
В білоруському бору.

Обізначалася ялина,  
Дух приемний розлила.  
Не шкодує деревина  
Вам і голосу й тепла.

З бору ви йдете в діброву,  
Шумом сповнену дубів,  
Клена чуєте розмову...  
Стан берізок зарябів...

Довше слухаєш цимбали —  
Ніби глибше входиш в ліс.  
То на чому б люди грали,  
Коли б клен і дуб не ріс;

Коли б не берези гнучкість  
І високий злет ялин.  
...Молоточки ходять рвучко,  
Не втихає звуків плин.

Не придбали ви цимбали,  
Грать не вчилися до пори,

Але знаєте ще змалу,  
Як шумлять ліси, бори.  
В шумі вчуєтє отому  
Молоточків перебір,  
І відлуння дальнє грому,  
І жалобу давніх лір.

Кожна в лісі деревина  
У оркестрі зазвучить —  
Клен, береза чи ялина  
Обізветься, не мовчить.

Ліс — душа цимбалів звучних,  
Вчись у нього на зорі,  
Бо природи всі ми учні,  
А не лиш володарі.

...З друзями іду все далі  
В Беловежі глибину.  
Кличуть піснею цимбали,  
Пісню серцем я збагну.

## **КУПАЛИНОГО РОДУ**

*Пам'яті Пятруся Бровки*

Печаллю з вами поділюся,  
Як всім ділився щочасу...  
Сябровський смуток Білорусі  
В своєму серці я несу.

Співець Купалиного роду,  
Народу син... Його струна  
Звучала в дні важкі походу,  
Не змовкла в мирний час вона.

Відгадувати вмів бажання  
Натруджених своїх братів,  
Знаходив слово про кохання,  
Веселий і сумний мотив.

Та от — не вистачало сили  
І зупинивсь на мить одну...  
А пісня розправляє крила —  
За нього зустріча весну.

Ось-ось береза вже заплаче,  
Всіма листками забринить...  
На Вітебщині, де Ушачі,  
Озвалася пісенна нить.

Співців життя — в пісеннім леті.  
Гордися, сестро Білорусь:  
Звучать на радість всій планеті  
Якуб,  
І Янка,  
І Пятрусь.

## **БІЛОРУСІІ**

Я одержав нагороду.  
Що скажу своєму народу?

ПАВЛО ТИЧИНА

Що ж вам сказати, любі друзі,  
Мої шановані сябри?  
Мотиви пісні Білорусі  
Підказують мені бори.

Від них і трепет мого серця,  
Від них і радість вистига.

Все, що чуттям родини зветься,  
Земля дає нам дорога;

Дарує сили нам співочі  
Наш кривий, вічний наш народ.  
Йому дивися просто в очі  
В ясне світання, в шум негод.

Його і радості і болі  
В тобі самому і — навік.  
Радієш ти листку тополі  
І чистим водам рідних рік.

Боліт і рік у вас багато,  
Але друг друга не топив,  
Бо ще з колиски вчила мати,  
Аби не вбив, аби — любив.

Я бачив за життя Купалу  
Всього лиш раз, та назавжди  
Його слова до серця впали  
Й лишили промені-сліди.

Мав щастя говорить з Якубом —  
Землі він мудрість увібрав,  
А землю з перших кроків любим,  
Ледь приторкнувшись шовку трав...

Я жив із білоруським братом  
Біля криниці, на межі.  
І з першим словом, кроком, святом  
Ми вже — сябри, ми не чужі.

В душі я співанку нестиму,  
І радість нашу, і жалі,  
Й любові спрагу не вситиму,  
Допоки буду на землі.

## **У ЧОРНОБИЛІ — БІЛОРУСЬ...**

Я сьогодні в якійсь напрузі,  
Але виспіватись не берусь...  
У Чорнобилі — давні друзі,  
У Чорнобилі — Білорусь.

Барвів, звуків отут потоки,—  
Швидше серце своє наструнь.  
Тут братерство мое синьооке,  
Чорноока з Чорнобиля юнь.

Вірю я: спільна пісня озветься,  
Бо подітися звукам куди?  
Хай проходять глибинами серця,  
Як в підґрунті джерела води.

Десь там ворог чадить у ефірі —  
Чистоту наших дум ти не руш!  
Ми єдині у правді і вірі,  
У стремлінні споріднених душ.

І нуртують, громадаються сили  
У гурті, що в житті нас трима.  
Атом вчені взяли й розщепили,  
А любов розщепить сил нема!

У єднанні жили, будем жити,  
Нам плекати глибінь душ і рік.  
І знаменом палає в блакиті  
Нарозщеплена дружба повік.

## БІЛОРУСЬКА ЯЛИНКА

Росте в селі Павлиш біля шко-  
ли імені Василя Сухомлинського.

Як гостювали в Білорусі,  
Ялинку дарували друзі:  
І срібляста, й зелена...  
А яка прегустенна!  
Синювата, лапата...

В школі маєм лопати,—  
Посадили, як треба.  
Виростай хоч до неба!

Ось вона задрімала  
Та й заснула помалу.  
Навесні прошуміла.  
— Де це я? — запитала.  
Поруч яблунька біла  
Пелюстки розсипала.

— На Україні, ялинко,  
Ти тепер. В Павлиші.  
Ми співаємо дзвінко,  
А тебе від душі  
Доглядаєм, сріблясту.  
Зеленій та рости!  
Поливаємо часто,  
Прагни лиш висоти.

Чи в нас гарно, ялино?  
— Гарно, друзі, як в сні!  
Та рости безупинно  
Треба довго мені,  
Щоб високою стала  
І щоб вгледіть могла

Білорусії далі,  
Де малою жила!

— Ми тобі в допомогу —  
Грунт розпушим. Дивись...  
Виростай без тривоги,  
Піднімайся у вись.

Зашуміла від щастя  
Нам ялинка срібляста.  
І срібляста, й зелена,  
Й синювата, либонь,  
А яка прегустенна...  
Придивись — достеменно  
Сяє, наче вогонь —  
Синюватий,  
Зелений,  
Чарівливий вогонь!



## ПІД ЗОРЯМИ НІЗАМІ

### *БРАТЕРСТВА І НАТХНЕННЯ*

#### *КРАЙ*

Вогню країна, полум'яний край...  
І ми тепло отут його відчули,—  
Вогонь поезії передавався нам,  
Що прибули на свято Слова, Музи.

І поклонились ми тому Вогню,  
Що нас окрилює і струменить, єднає,  
Що творить, а не знищує. Вогонь  
Братерського натхнення і любові.

### *ДАРУНОК САМЕДА ВУРГУНА*

Коли я вперше чув це слово,  
Мов перебори ніжних струн?  
Його, пригадую, промовив,  
Ой, як давно,  
Самед Вургун.

Я щиро дякую Самеду —  
Війнуло пахощами трав...  
Із квітів екзотичних меду,  
Здається, я покуштував!

Незвичне і яке ж тендітне,  
Ще повторяю —  
Ленкорань...

Воно в моєму серці квітне,  
Воно як дихання світань.



Відлунює, звучить і кличе,  
Тривожить... Не близенька путь!  
Як давня мрія — таємниче,  
А мрію зможе хто забуть?

«Побудемо у Ленкорані...»  
В єдине слово закохавсь \*,  
Не в цвіту пелюстки багрянні —  
В блакитний слова резонанс!

Ловлю себе на думці миттю:  
«Ну й кляту риму підхопив!  
Та ще мазнув чомусь блакиттю...  
А й дня отам ти не прожив!»

Не жив, не був. Але, здалося,  
Далеку даль перелетів,  
Побачив квіти, і колосся,  
Й химерне плетиво мостів...

Побачив голубів рожевих  
Уперше на своїм віку  
Й незнане птаство на деревах  
Вітристо-свіжого Баку...

Політ над морем і над ланом  
Пісень з дитячих літ любив,  
Тому дарив гостям жаданим,  
Неначе мрію, — голубів...

Дарунків хто не мав з дороги —  
Перебери їх, переглянь...  
Та як подякувать за нього,  
За це словечко — Ленкорань?..

\* Вургун — «Закоханий». Псевдонім азербайджанського поета Векілова.

## **ВИТОКИ**

І комісари бакинські між нами,  
І Вітчизняної герої-трударі.  
Ми ідемо братерства берегами,  
Будівники, новітні кобзарі.

Дніпровські хвилі — блискавиці злами,  
Каспійська сива далеч при зорі,  
Землі краса, увінчана піснями,  
І давні між новими — не старі!

Бо дружба в нашім світі не старіє,  
Бо юна, свіжа ти, Шевченка мріє,  
Єднання незахмареного знак.

Ото воно і є — коріння слави,  
Не для пустої виникло забави,  
Плекав його і вигнанець Гулак \*.

### ***СЛАВА ТВОЄМУ ВОГНЮ***

Горить підкова Апшерона  
І виноградні чисті грона,  
Вогненна сяюча корона  
Понад столицею вогню.

\* М. Гулак — революційний демократ, вчений, один з організаторів Кирило-Мефодіївського братства, ув'язнений царатом. Друг Т. Г. Шевченка, перекладач і дослідник азербайджанської літератури.

Троянди ленкоранське диво,  
Персидські світові мотиви,  
І сонця понад морем злива,  
І слава трудовому дню.

Вражаєш вишок ряснотою,  
А більше — нафтою густою,  
Думок стрімкою висотою  
Твоїх і дочок і синів.

«Азер» — вогонь.

Вогонь в усьому —

У пориванні трудовому,  
У пісні, танці запальному.  
Я — гість.

І теж полум'янів!

### *ПІД ЗОРЯМИ НІЗАМИ*

Ах, зорі ці у небі Нізамі...  
Не зорі сяють,

а слова самі.

Закохана душа в них прочита  
Романтикою сповнені літа,  
Відчує дух тривоги, і печаль,  
І радості незвіданої даль...

Здається таємницею весь світ  
Під сявом безповоротних літ...  
І таємницю той лиш розгада,  
У кого спрага думки молода,  
Нестерпна, невтолима, незмірима...  
До того світ — з розкритими дверима.

Я незбагненну тишу зрозумів  
Після негоди і гучних громів:  
У слово серце лиш перейде в тих,

Що, намірів не маючи лихих,  
Лиш торували справедливу путь.  
Ото їх душі зорями цвітуть.

...Ах, зорі ці у небі Нізамі...

### *ЗЕМНІ СТРУНИ*

Як листя м'яти листя рейхану.  
А з чим порівнять вузьколистий тархун?  
Кожну рослину пильно огляну...  
Деякі стебла подібні до струн.  
Добре вслухаймось. Чуєте? Лине  
Ніжна мелодія — наче з землі  
Звуки для нас витягають стеблини...

Ах ви ж мої піснетворці малі!

### *З НАБІ ХАЗРІ*

\*

Зігни перед землею спину,  
Її могутність зрозумій:  
Тебе підносить на вершину,  
Як із поклоном йдеш по ній.

Земля не тільки роси, птиць рулади,  
 В природі таємниці все нові:  
 Питання знаки — рік звання, спади,  
 Окличні знаки — гори вікові.

### **РАПТОМ ВІТЕР...**

Раптом — вітер! Швидкість незбагненна!  
 Ось він хвилі сонні покотив...  
 А яка напористість натхненна  
 І якої свіжості мотив!

Вперше чую громосолов'їну  
 Поривання силу отаку...  
 Мов зустрілись  
                                 вітер з України  
 З вітром неприборканим Баку.

Хвилі перекочують каспійські  
 І нуртують води...  
                                 Грім-вали...  
 То вітри гуртують дивне військо,  
 Вже й за обрїй владно повели...

### **ВІТАННЯ СУЛЕЙМАНА РУСТАМА**

При Каспії сивім, за містом Баку,  
 Зібралися ми у годину таку,  
 Що сонце ласкаве і тиша отам.  
 Бадьорий між нами найстарший — Рустам.

Усіх пригадали, хто був тут раніш,  
Звучали пісні тут, і жарти, і вірш.  
В блокноті моїм Сулейман пише сам:  
«Привет Украине. С любовью — Рустам».

В душі хвилювання, мов хвилька, чомусь,  
До сивого друга листом обізвусь,  
Із дальніх просторів радію листам...  
Здоров'я вам доброго, милий Рустам!

Не лише на свята в нас дружба й пісні,  
Не раз прочитаю, почую вві сні,  
Всім друзям-дніпрянам слова передам:  
— Привіт Україні!

З любов'ю —  
Рустам.

## **ДРУЖБА НЕ ОБЕРНЕТЬСЯ У ПИЛ**

Я цар царів, я сонця син могутній,  
Собі оцю гробницю збудував...  
З його могили утворила доля  
Народу пам'ятник — хай згине цар!  
ЛЕСЯ УКРАЇНКА

За Ашхабадом, де щодня розкопки,  
Нам показали рештки царювання  
Самого Македонського. «Отут він  
Палац собі звелів побудувати».  
Та зникло все, як зникли мавзолеї,  
Що грізні завойовники лишали.  
Ну десь цеглинка, чи шматок цеглини,  
Чи амфори уламок відшукали  
Археологи наші.

Час понищив,  
Піски засипали. І в забуття  
Володарів жорстоких скільки впало.

Хай падає жорстокість. Будуть жити  
Людей братерство, всенародна дружба,—  
Не обертаються вони у пил.

\* \* \*

Таке близьке тепер мені —  
Канал у дальній далині,  
Що пролягає у пісках  
До Чорногори (Небіт-Даг).

Такі близькі мені тепер  
Сад, що від спраги був завмер,  
І крапля чистого срібла  
Із дорогого джерела.

Такі близькі тепер мені  
Всі, хто у дальній стороні,  
В боях біля гори Душак  
Зорю несли, як правди знак.

За неї серце я віддам...  
І світить п'ятикутна вам  
Понад могилою вночі.  
Вас не здолали басмачі.  
Таке усе близьке мені  
В туркменській дальній далині...



*ПО ДОРОЗІ В СОФІЮ*

В степу спинилася машина.  
Дівчата маків, чебрецю  
Нарвати встигли, завітчались  
І заспівали раптом цю:  
«Червоні маки — квіти кохання,  
Ясні надії, тихе бажання...» \*

Ген шпиль гори.

«Отам загинув  
Наш Христо Ботев», — каже хтось.  
Гора висока, високі думи,  
Думками поле розцвілось:  
«Червоні маки, квіти кохання,  
Ясні надії, тихе бажання...»

А нам іще одна згадалась  
Понад Славутичем гора.  
Звучала пісня двом поетам,  
Їх добра слава не вмира.  
«Червоні маки, квіти кохання...»  
Недолюбили.... Загигель рання...

Живе їх слово і мрії вічні  
Народу вічного борця.  
В степу згадали двох поетів,  
І озивались їх серця:  
«Червоні маки, квіти кохання,  
Ясні надії, тихе бажання...»

\* Пісня Р. Савицького.

## *БОЛГАРСЬКІЙ МАТЕРІ*

Ми — гості, не лише туристи,  
Відчули зустрічі тепло.  
Нас дружба поєднала чиста,  
Любові огорта крило.

Не байдуже дивлюсь навколо,  
Такою ти кругом цвіла,  
Як рідне, проїжджаю поле.  
Ти чайкою також була,  
Болгаріє. І в пісні горе  
Гірке й солоне, як в моїй.  
І море гніву непокори,  
І пелюстки ясних надій.

Ні, не екзотики шукати  
Я хочу між болгарських піль.  
Обом краям хіба ж не знати,  
Почому хліб, вода і сіль...

Засмаглу бачу я болгарку —  
На ниві трудиться своїй.  
Змахнула піт рукою... Жарко,  
Та усміх радісний такий.

Дивлюсь на неї — матір бачу  
У полі рідному свою.  
Обом любов свою гарячу  
Вам, трудівниці, віддаю.  
Хай буде поле ваше чисте  
І мирне, любі матері!  
...Ми — гості, не лише туристи,  
Де цвіт трояндовий зорі...

## ВОЇНАМ РОСІЇ В ПЛЕВЕНІ

Забуть не зможу я ніколи  
Цю гору, і зелене поле,  
І воїнів звитяжних прах.  
Народній славі жить в віках.

Кущі троянд навкруг могили,  
Вчорнілі поміж віг хрести.  
Болгарію віки гнітили,  
Земля просила: захисти...

На захист рушили сміливці—  
Солдати неблизьких країв.  
І легше дихалося нивці,  
Бо дощ свободи напоїв...

І легше дихалося людям.  
Та скільки впало на полях...  
«Ми їх ніколи не забудем...»  
Хрести в гарячих пелюстках.

Ці пелюстки троянди, маку  
Летять на північ сотню літ,  
Коли вітрець дихне... В атаку  
Йшли воїни за кращий світ.

Ворожі бойові редути  
При штурмі узяли вони.  
«Ми їх не можемо забути.  
Хай видяться щасливі сні».

Долину «Мертвою» прозвали  
Опісля битви. Давнина...  
Кістками землю засівали,  
А цвітом узялась вона.

Цвіт дорогий. Так, не забути  
Громи, атаки, і редути,  
І сльози радості болгар,  
І серця пал,  
Й троянди жар...

### *ОРФЕЄВА АРФА В РОДОПАХ*

Співав — і розцвітались квіти,  
І сходились вершини гір,  
І в цілім неозорім світі  
Звір забував, що він є звір.

Співав чи грав — стихало море,  
І скелі плакали тоді,  
Світилися ясніше зорі  
І відбивались у воді.

Хто може міфи зрахувати?  
Не менше їх, як різних див...  
Та як же віри нам не йняти,  
Що тут-таки Орфей ходив,

Що знав оце високогір'я —  
Родопи другарів болгар,  
Що у блакитному безмір'ї  
Співця розкривсь найвищий дар:

Там, де камінна круча дика,  
Я бачив у погожий день:  
Стояла гордо Еввідіка,  
Піднята силою пісень!

## ДОЛИНА ТРОЯНД

Вся долина миттю запалала —  
Ніби загорілася земля.  
...Сунула, як хмара, звіддаля,  
Потім відступала зла навала...

Партизанське вогнище іскриться  
Ще в уяві (скільки ж літ спливло!).  
Все в троянді — і вогні, і кривця,  
Навіть серце мужнє ожило.

Спалахнула квітами долина,  
Гімн багрянний пелюстками лине.

## ШИПКА

Є у світі вищих гір без ліку,  
Стрімкістю, красою ще миліш,  
А я вибрав Шипку вогнелику  
І, як в дім, запрошую у вірш.

Піднімають нас такі висоти,  
І в душі бринить прозора вись.  
Ім повік не зарости осотом,  
Дружби цвіт на них забагрянивсь.

Бачив я на Шипці не шипшину,  
А троянди золото-багрець,  
Що світилася на всю країну  
Непогасним сявом сердець.

*НА ВИСТАВЦІ БОЛГАРСЬКОЇ  
РУКОПИСНОЇ КНИГИ*

...Зігнувся над письмом і геть забувсь про  
все...

Який же незвичайний ти, полоне!  
В майбутнє свого віку донесе  
Народну мрію, що не прохолоне.

Густе мереживо, хода упертих слів,  
Плин часу і думок, неквапна мова.  
Він, переписувач, аж ніби захмелів,—  
Яка ж то сила незборима слова!

І віра в нього — вищої нема.  
Сторінку псалтиря списав за брата...  
Він, грішник і лінивець, підніма  
Над віком те, що серцем встиг ввібрати.

Він визнає — гріхи його тяжкі,  
Та залишились люду невідомі,  
Стократ пробачили самі віки  
За ту сторінку, що як хліб у домі.

...В полоні добровільному були,  
Щоб воля й грамота в родині добрій...  
Свій зір у сторінки перелили  
Й сховалися, як промені, за обрій...

Один, другий... Та скільки їх було!  
І поміж них я бачу Герасима,  
Що вірив тільки у добро, не в зло,  
І віра та лишилась невгасима.

Над книгами товстезними житій  
Схилялися, де кожен знак зоріє  
І розцвітає в казці золотій...  
Всесильна грамота, народна мріє!

Терплячі, сухожилльні... Чи тоді  
Їм вистачало хліба та водиці?  
Їх вицвітали очі молоді,  
Та не лякались ночі блідолиці...

Згоріло скільки й перетліло їх,  
Книг мовчазних... Та збереглися інші.  
Далекий Білослов! Святий твій гріх,  
Від зору ж бо твого і нам світліше!

### *«АЛЬОША» В БОЛГАРІЇ*

Невідомий воїне, солдате,  
З іменем відомим на весь світ,  
Ми прийшли до тебе не ридати  
Через три десятки бистрих літ.  
З нами сніговище, і пороша,  
І гроза, й дощу весняна синь,  
Щоб почув натомлений Альоша,  
Тридцять раз прострілений Альоша,—  
Розмовля з ним рідна далечінь.  
Ну а я болгарина попрошу  
Там, де пам'ятник, розповісти,  
Чому полюбили так Альошу,  
Воїна звичайного — Альошу.  
— Не покинув хлопець висоти.  
Не покинув, не ступнув ні кроку  
Ні назад від ворога, ні вбік,  
Не забув про милу карооку,  
Хоч вогонь пекельний серце пік.  
Не покинув нас він у біді,—  
Сином став... І залишивсь із нами.  
Свідком був на праведнім суді,  
Вічно став між зорями й квітками.



**МАЙДАН ШЕВЧЕНКА  
БІЛЯ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ**

Весна біля майдану в парку...  
У лунках плещеться вода.  
Сліпить, немов електрозварки  
Вогонь нещадний, загляда  
В озерце чисте промінь впертий...

Тараса березневі дні,  
Як сонце, світять у безсмерті,  
В широчині,  
В далечині...

*Ленінград*



## ПАВЛО ТИЧИНА В КАНЕВІ

*Травень 1961-го*

...Все яскравішають мандрівки наші давні...  
Ось пливемо до Канева у травні.  
Гора Поєтова з'явилась в ранню пору,  
І ми вже східцями рушаємо на гору.

Павло Григорович ступає молодечо...  
Ось і майданчик. Радісна малеча  
З пучечками фіалок та конвалій,—  
Гурточок жвавий і таки ж чималий,—  
Прямує до Тичини. Так, до нього!  
...Ти в пам'яті, збентежена дорого...

І щебет радісний Тичина слуха,  
Перед малечею знімає капелюха,  
Сердечно привітався, усміхнувся,  
Конвалій цвіт руки його торкнувся.

Був ранок сірий, і на дощ ішлося,  
Та вмить неначе сонце розцвілося —  
Засяяли промінчасті очата  
Отих, що йшли Тичину зустрічати.

Ой, сонця ж від захопленого зору!  
Шевченкову знов пригадаю гору —  
І в пам'яті спливає хмарна днина,  
Очей дитячих тепла променина...

Як до співця горнулася малеча!  
Найменшого поет узяв на плечі,  
Зійшов із ним на Кобзаря могилу:  
— Дивися, хлопче, на красу і силу!..

До моря хвилі мчав Дніпро-Славута...  
Повеселіло небо, пахла рута.  
І ніжний цвіт фіалки лісової  
Грав на граніті барвою живою.

В даль задивилися Кобзар, Тичина  
І хлопчик із фіалками-очима...

**ПЛАНЕР  
У КОКТЕБЕЛЬСЬКОМУ НЕБІ**

Ні, Коктебель не тільки море —  
Це неба вічна глибина,  
Хустини хмар — легкі узорі,—  
Часом їх сонце напина.

Шматок землі — поетам крила.  
А ще ж тут інші крила є:  
Он планер хмарка перестріла  
І неохоче відстає...

Лиш неба висоту покине,  
Над виноградниками лине  
Срібляста птиця знов і знов.

І я вітаю планериста,  
Що посмішку дарує чисту.  
Здалось: всміхнувся Корольов.

## *СКЕЛЯ «ПАРУС»*

Надивилась камінна брила  
На легкі, білосніжні вітрила  
І подібна сама до вітрила.  
Тільки де їй узяти білила?

Зеленіла, синіла, чорніла,  
Як над морем гроза гомоніла,  
Навіть золотом інколи грала,  
Та, камінна, легкою не стала.

І застигла вона обважнілою,  
Не судилося стати білою...  
Мимо неї з вітрами хлоп'ята,  
А вона тягарем прип'ята...

І чомусь пригадавсь мені зараз  
Нерухомий камінний парус...  
Ніби чую з далекого Криму  
Я легенду, віками твориму.

## ***В КРАЮ МАЛИШКОВИХ ДУБІВ***

Не стугонять над Стугною підводи —  
Пофиркують мотори, шелест шин...  
У світлодення і в часи негоди  
Шумлять дуби з обухівських вершин.

Вершинам тим дарма робити мірку,  
І не важка до них прослалась путь,  
Але юнак з обухівської гірки  
Зміг висоти Поезії сягнути.

## *ДО САМАРИ СПІШИТЬ САМАРЧУК...*

Нитки з пряжі блакитної дві —  
Ці маленькі річки степові.  
Часом зовсім отут непомітні  
Заяскріли під грозами в квітні.

Лиш тоді почуття будуть повні,  
Як зіллються в однім, невгамовні...

Самарчук поспіша до Самари —  
Не розлити весняної пари!

Хоч зазнають в посуху мук,  
До останньої краплі своєї  
Поспішає сюди Самарчук:  
Не розіб'ють громів батареї.

Дружби справжньої, двох ненасить  
Вік не висушить, не загасить.

Будуть сніг і дощі, будуть грози,  
Будуть краплі — згорьовані сльози,  
Будуть весни із радістю мук...

До Самари спішить Самарчук.

І хоч висушить сонце до дна,—  
Оживуть. Їх кохання з'єдна.

## **ТУТ НАМ ПРОСТОРО І КРИЛАТО**

...Перед самою Сосницею портрет Довженка і слова на полотнищі: «Я так люблю світ і людей!..» А людей на його свято приїхало ой як багато! І хоч була середина вересня, а на подвір'ї сонцем заливались соняшники... Молодий Довженко, стоячи біля них, задивився на світ і вже от-от, як птах, полине над землею... Дівчата — землячки Павла Тичини — садили квіти на подвір'ї: осінні, сумовито-мрійні... А соняшники розливали світлі барви мови свого юного Сашка... Чисті промінці душ дівочих влилися в соняшникову мелодію... Ой, скільки ж вас приїхало на свято! І як тут просторо, оті, з полотнища, при в'їзді в Сосницю: «Я так люблю світ і людей!..»

**Подруги-юнки з краю Тичини  
Стали, де мальви й соняшник цвів.  
З двору заходимо в хату Довженка,  
Зі стін аж сяйнули квітки рушників.**

**«Де правда — там щастя», — читають люди.  
«Щастя не знати, як хату минеш».  
...Півні з рушника обізвалися дружно —  
Збудили неначе зі сну мене...**

**Дівчина з відрами йде від криниці,  
Хлопець до неї: «Ой, підожди...»  
Не так напиться, як надивиться!  
«На мить спинися та дай води...»**

**А на подвір'ї люду, ой люду —  
Соняшник бачити стільки не звик...  
Співом Козловський серця тривожить...  
Край Придесення вітає таджик,**

А режисер із Казахстану  
Автограф дітям лишає свій,  
Собі ж у палехську яскраву скриньку  
Землі насипав — зернят надій...

Подруги-юнки з краю Тичини  
М'яту, любисток з Пісок несли.  
Цвітом, любов'ю сповнена днина  
Спільної радості, щастя й хвали.

Пам'ять про сина сяє промінна.  
Як барви соняхів, золота цвіт.

Просторо нам тут, і ясно, й крилато...

Світ проводить Довженка в політ...



## *СОНЕТ МІСТУ КОХАНОЇ*

Вклоняюся твоєму диво-грону  
Прозорому, як степовички зір.  
Із вічного немеркнучого трону  
Благословляє сонце медозбір.

Бджолу вітаю радісну, моторну,  
Що з квіткою веде веселий спір.  
Пелюстку ніжно промінець пригорне —  
Їх вірність серцем власним перевір.

Тут смаги вдосталь, вистача озону  
У некупих садах твого Херсона.  
Пий пахощі цілющі, молодій...

Вклоняюся твоєму диво-плоду  
І скупанім в Дніпрі блакитнім сходу,  
Що сіє в душу тисячу надій..

## ХЕРСОНСЬКИЙ ПОРТ

Вже на причалах білі красені...  
Ось відійшов один, за ним — сусідній —  
«Десняк Олекса», дорогий і рідний,  
Що теплу руку подавав мені.

Там баржа навантажена плыве,  
На ній — «Чернігів» — свіжий напис бачу.  
І тут, на півдні, дружба їх живе,  
Чернігова й чернігівця гаряча...

І «Рильський» вирушає... Наш Максим...  
Щасливі ми іменням дорогим.  
Його ми любим, як завжди любили.

Він лине по ріці. І острови  
Беззвучно гімн співають: — Вік живи!..—  
Зелені, чисті, дивовижно білі...

## **ПОДИХ ДНІПРА**

Крижні знялись і полетіли над  
Парижем.

29.V 1957 р.

*Із записної книжки*

*М. Рильського*

**Над Парижем пролітають крижні...  
Незвичайні крижні — дивовижні:  
Їх просить не треба чи вмовляти —  
Узяли поета на крилята.**

**Пролітають крижні над Парижем,  
А з Дніпра війнуло вітром свіжим...**

## ТРУСКАВЕЦЬ

Я не побачив спалахів трускавки \*  
У передгір'ї, у траві густій,  
І не відчув казкових чарів мавки,  
Не оп'яняв мене квіток настій —

Зима навкруг. Та не журись, постій:  
Вже блиснув промінець весни-ласкавки,  
Він обіцяє тисячу затій  
І радостей всім спраглим на забавки.

А ще тонка смерічка і мала  
Щось прошуміла, віти підняла,  
Вітаючи промінчика появу, —

Мій сум по квітах звівся нанівець,  
Бо уявився красень Трускавець,  
Своє зайнявши місце тут по праву.

\* Місцева назва суниці.

## **БОРИСЛАВ**

За словом цим знеацька виника  
Прочитане давно і пережите —  
Копальні, корби, муки ріпника,—  
Все, чим багатий був, минулий світе.

Що генієм освітлене Франка...  
Воно як вилиті чавунні плити  
Або спресована гора важка...  
Як давня спрага, котру не втолити.

Це ж тут пили густенну кров землі  
Всілякі гендлярі. Ой, не малі  
В них капшуки з грошима золотими.

Та де ви, самозвані королі,  
Розпусні, хижі, непомірно злі?

А Борислав з людьми росте й ростиме!

## **В КАВ'ЯРНІ**

Ніч колихала так ласкаво,  
Проте не спалося ніяк...  
О, будь проклята, чорна кава,  
Що хтивий не допив Бальзак!

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

Часом заходжу до кав'ярні,  
Як традиційно повелось...  
Невже мої надії марні,  
Що тут зустріну я когось?

У чашці кава недопита  
На столику, що при вікні.  
Я хочу будь за слідопита —  
Потрібен дар такий мені.

Хто вийшов звідси в цю хвилину —  
Галан чи Козланюк? Десняк?  
І я у спомини долину,  
Хоч спомини — про старість знак...

О зміщення часу химерне,—  
Прибої зустрічей, розлук...

...На вогник, може, ще заверне  
Сюди мій милий Мельничук...

## *ІСКРИ СТАРОЇ КУЗНІ*

Немає кузні, але зорі  
Лишилися, мов іскри ті,  
Із кузні — вічно золоті.  
Незгасно сяють над землею,  
Де перші слалися путі  
Малому Івану.

## **СВІТЛО В КАРПАТАХ**

Як завіси — віковічні гори —  
Височіли важко тут і там,  
Піднімались кам'янисті вгору,  
Шлях перетинаючи братам.  
Землю як вони мою давили...  
Закривали паростки живі.  
Скільки треба мати міці, сили,  
Щоб розсунуть гори вікові!  
То безправ'я віковічні гори.  
У народнім серці гнів горів.  
Але вірив мій народ, що збере  
Беззаконня хижих владарів.  
„Світло розливалось повсюди,  
Розступались гори перед ним.  
Розправляв народ зболілі груди.  
І навічно побратались люди,  
Обігріті сонцем золотим.  
Заструмили промені, де з віку  
Чатувала непроглядна мла.  
І на волі зашуміли ріки,  
І земля під сонцем розцвіла.  
Впала та завіса, що гнітючо,  
Ніби ніч, над горами була.  
І розсіялись, зметнувшись, тучі,  
І душа народу ожила.  
Розступились гори. Шлях казково  
Вабив зір, і кликав, і яснів...  
І Закону довгождане слово  
Злинуло до звільнених братів.



## РЯДКИ ПРИСВЯТ

### ГЕВОРГУ ЕМІНУ В ОДЕСІ

Никогда я не был на Босфоре...

СЕРГІЙ ЕСЕНІН

Хоч мені не випало Севану  
Ще побачити в своїм житті,  
Та, ідучи стежкою до лану,  
Уявляв його на самоті.

Бачив на Сар'янових картинах  
Озеро, що кликало мене.  
Бачив на своїх-таки долинах —  
Плесо льону синьо-вогняне.

Бачив в надвечір'ї степовому,  
Що до моря просто заплива...  
То воно відгонить серця втому  
І підказує найніжніші слова.

Ми в Одесі бачили з Еміном  
Небо, як безмовний океан,  
По якому безборонно лине...  
— Отакий,—сказав Геворг,—Севан!

...А якщо ти скучиш особливо  
За Севаном в Києві колись,—  
Поведу тебе мерщій на ниву,  
Де Севаном синій льон розливсь.

...Хоч не був ніколи на Севані,  
Та не вперше, друже, бачу я —  
Райдугою по безмежжі лану  
Грає сонця й неба течія...

## СПАСИБІ, ПІСНЕ!

*Костянтину Огневому*

Що й казать — усяк бувало,  
Бо на те війни пора...  
У поході, на привалі  
Пісня з нами, як сестра.

З нею в серці потепліша,  
Легше й горе пережить,—  
В душу увіллється тиша  
І струмок дзвінкий вбіжить...

І порада, і розрада  
Вогник чистий, чарівний.  
Мить — і настрої твій не пада,  
Бо відчув ти силу в ній.

...Був у нас звичайний воїн,  
Наш товариш бойовий.  
«В грудях ще нема пробоїн,—  
Значить, день пісенний — мій!»

Після курива-махорки  
Він запалить серцем всіх...  
Перед ним славетний Тьоркін  
На хвилинку б, а притих!

Вогником його прозвали  
За душі палку красу.  
...Хмаровинь густих навали...  
Крізь дощів сумну косу

Він проміння нам, здається,  
Сипав чисте, золоте...  
Дарував нам пісню серця —  
Всім еством її п'єте...

Але раптом вогник-воїн  
Занедужав, занеміг...  
«В грудях ще нема пробоїн»,  
Чом же ти як білий сніг?

Дні і ночі у шпиталі  
Вогник наш. Після атак  
Ми, стривожені, питали,  
Дізнавались, що і як.

Ось трикутники від нього:  
«Пригасав я, та не згас!  
Не суши сердець, тривого, —  
Заспіваю ще для вас!»

І співав таки він знову  
Про чарівну силу брів,  
За собою степ, діброву  
І Славу ту владно вів!

І сумні, і жартівливі  
З ним ввіходили в Берлін...  
В переможній пісні-зливі  
Озивався серцем він, —

Вогник наш в святковий час...  
Пригасав, але не згас!

## ТАЄМНИЦЯ МАЙСТРА

### 1

Не дозволяла входити нікому  
В свою майстерню, в свій куток малий,  
Але вміщалися поля у ньому  
З квітками, злаками — оглянь їх і полий...

Знайому квітку й зовсім невідому,  
Що визріла в уяві, — обігрій:  
Тож вибуяла шойно після грому  
У жадібній душі — скарбниці мрій.

Не дозволяла входить. І вже знала,  
Що звуть дивачкою, що, бач, «не при собі»...  
Звіть хоч горшком... До хати, як причалу,  
Спішили хвилі сині, голубі...

І зупинялись, наче після бур.

..Чаклує Катерина Білокур.

### 2

Людський потік не поминає дому —  
Всі, хто краси жадає, тут щодня.  
І школяру цікаво тут малому,  
Бо таємниця двері відчиня.

Мистецтва силу чарівну, вагому  
Ніхто не зборе і не зупиня.  
Одна барвинка може зняти втому,  
Один промінчик — і цвіте стерня.

**«Заходьте, люди!» — ніби слово чути  
З далекої, як вічність, далини,  
Де хвилі котять зеленаві рути,  
Як символ незів'ялої весни.**

**«Митець! Трудися! Все перенеси  
Во ім'я сонця й вічної краси!»**

## ГАЛУЗКА ОЛИВКОВОГО ДЕРЕВА

*Петрові Гуріненку,  
що привіз її з батьківщини  
Леонардо да Вінчі*

Де та Флоренція — прадавнє місто,  
А в мене галузка звідти оливи:  
Зеленолиста і сизолиста,  
Що край будинку росте щасливо,

Що край будинку того Леонардо,  
Великого майстра, справжнього барда,—  
Там небо синє, таке бездонне,  
Як зір маляти, як зір Мадонни.

Дивлюсь на листя шорстке оливи,  
Що ти привіз мені, як диво.  
Мені здається, його то крапля  
Через віки із пензля капле.

Яке ж то щастя, коли хоч слово  
Одне заквітне десь барвінково...  
Комусь у душу ввійде, у вічі,  
Як пензля іскра того да Вінчі...

Хотів би, щоб листком зеленим  
Озвалось ти, притулок мало,  
Як ця галузка у серці в мене,  
І щоб за мене вік мандрувало...

## КВІТИ ВАШОЇ ДУШІ

Марії Приймаченко

Ось вони співають, розмаїті,  
Мов зійшли в цю хвильку зі стіни,  
Найбарвистіші в усьому світі —  
Вашої душі і сторони.  
Ваші виношені, теплі квіти,  
Вимріяні в серця глибині,  
У вінку-легенді перевиті,  
Щоб уславити Жовтневі дні.

Задивилася на барви мати:  
— Що за диво-сонце в пелюстках?  
Як очима їх не увібрати?  
Із яких то снів полинув птах?

— Все творилось у ясну годину  
У Болотні — то мій світ і дім.  
Я ранкову слухаю краплину,  
Що звучить у серці, наче грім.

Кожна крапля дощова, росинка —  
Що за них тепер мені рідніш?  
Ось вона дрібна, тонка стеблинка —  
А без неї не полине вірш!

А без корінця прожити зможе?  
А без ґрунту як людині жить?  
Кажете, я на дивачку схожа,  
Що не воду п'є — ясну блакить?

Як її не вип'ю на світанку,  
То ходжу і немічна й стара...  
Як не подивлюсь на неї з ганку,  
То й душа з розпуки завмира;

Як чарівну барву свого краю  
На картину не перенесу,  
Засумую, тихо заридаю,  
Мов запропастила всю красу...

Та не втрачу я таки нічого —  
Ні росиночки, ні корінця:  
Нате, люди, піснею не вбогі!  
Барвами зігрію вам серця!



## **УКЛІН РУШНИКОВІ**

*Андрію Малишку*

Слова шумлять зеленосвіжим листом,  
Вони як невмирущий заповіт.  
По рушнику розстеленім барвистім  
Іде любов твоя в широкий світ.

В зачаруванні, тихім здивуванні  
На нього пильно дивиться вона,  
Майстриня Мати, що світанки ранні  
Перелила у міцність полотна.

Впізнала все, бо довго вишивала:  
Неначе в сні оте було давно...  
І листом та квітками думи стали  
Та й перейшли на свіже полотно.

Перелилися мрії, сподівання  
Свої і синові — не роз'єднать повік.  
В них радощі, й гірке душі ячання,  
І вічного життя терпкий потік.

*І. С. КОЗЛОВСЬКОМУ*

Вам посилаємо, Артисте,  
Вітання рідної землі,  
Цвіт пролісків — горіння чисте,  
Що запалили журавлі.

І за політ пісень високий,  
За серця плач і щирий сміх,  
За подарований неспокій,  
Що на землі єднає всіх,—

Вам посилаємо веснянку,  
Дніпра могутнього блакить  
І усміх сонячного ранку,  
З якими — жити і творить!

## **СВІТ МИТЦЯ**

*Г. С. Улановій*

Щороку бачу лебедині зграї,  
Що відлітають в теплий край, сумні,  
А як на сцені лебідь помирає,  
Раз довелося бачити мені.

Він білосніжний, наче мрія чиста,  
Його життєва обірвалась нить.  
І тиша западала урочиста —  
В нас перейшов він, щоб страждать і жить.

Ми знаємо про вірність лебедину —  
Вона вражає споконвік серця.  
Щасливу згадуєм оту годину,  
В якій засяяв гордий світ митця.

І нам того довіку не забудь,  
Як зміст життя і як мистецтва суть.

## **У ТВОРЧІЙ РАДОСТІ**

*Н. М. Ужвій*

**У творчій радості живій,  
В хвилини дивного натхнення,  
Ми часто згадуєм імення  
Наталі, славної Ужвій.**

**Вона таланту промінь свій  
Нам шле, немов благословення.  
З Дніпра, Сули і Задесення  
В подяку лине тепловій,**

**Увесь настояний на квітах  
Сумних, веселих, розмаїтих,  
Немов душа митця стрімка.**

**Горджуся, що не раз, не двічі  
Я слухав серце таємниче,  
Що в нім — вируюча ріка.**

## НА КОМУНІВСЬКІЙ ЗЕМЛІ...

*Дмитру Бедзику,  
автору п'єси «До комуни»,  
котру виставляли наші  
комунари-спартаківці  
в Хоружівському сільбуді*

Всім серцем ви були в комуні  
Ще в молоді свої літа,  
А комунари завжди юні,  
Бо променем цвіте мета.  
В дитинстві до свого сільбуду  
Із пастушками я ішов  
І ваше слово не забуду,  
Бо в ньому щирість і любов.

Там п'єсу вашу «До комуни»  
Дивились люди «Спартака».  
В душі бриніли радо струни  
Тоді у мене, юнака.  
А душі хліборобські чулі  
Вбирали в себе не на день  
Васильченкові «перші гулі»,  
Вінки Стеценкових пісень.  
І вашу п'єсу, і Минкову,  
І Куліша побачив там.  
Художнє слово, як підкову,  
Дала на щастя доля нам.

Спасибі ж одному із старших  
Прославлених трудівників.  
В сучасному нам чути марші  
Ваш заспів з дальніх «Спартаків»...

## ПОДВИГ МИТЦЯ

*Пам'яті Миколи Глуценка*

О мить чудова! Зупинись!

ГЕТЕ

Мить не одна зупинена  
Митця гарячим подвигом:  
В ній хвиля б'є заплінена,  
То повна теплим подихом.  
І вітер дме в обличчя нам,  
І соняшник проміниться...  
То пісня закосичена —  
В ній радості по вінця.  
І кличе в мандри даль оця,  
Що бачимо тепер ми.  
Душа його аж світиться  
Річками та озерами.  
І синій слід саней з снігів  
Проник у саму душу,  
А річку вітер перебрів  
І в небо дальнє рушив...  
Беріз струнких звучать в лісах  
Налагоджені струни.  
Мені ж — руки єдиний змах —  
Озвуться вічні руни.  
...Мить не одна зупинена  
Митця гарячим подвигом:  
То хвиля в ній заплінена,  
То повна цвітом-подихом...

*ВУЛИЦЯ МИКОЛИ ШПАКА*

На Ірпені, де я ізріс,  
Літа мої стрічаються.

М. ШПАК, 1942

І цвіт, і муки солов'я,  
І серце юне крається:  
«Тут доля кріпнула моя,  
Отут вона кінчається».  
А потім — жито у полях  
Біжить, пливе, хвилюється.  
Між нивами у далеч шлях:  
Іде поет, милується.  
Злотистий чуб його звиса,  
То — хвилею, мов з повені.  
І навкруги полів краса  
Іще не відвойована...  
Злотистий чуб, як пшениці,  
Що ллються в далеч хвилями...  
З поетом здружені бійці  
І з помислами смілими.  
Ніхто не думав з них про те,  
Що вже сюди не вернеться...  
В літах імення проросте  
І піснею обернеться.  
...Стежки ірпінські. Ні, вони  
Біжать і не кінчаються,  
Прийшли в столицю із війни,  
У вулицю вливаються.  
Та вулиця його ім'я  
Взяла, щоб не забулося.  
...І цвіт, і муки солов'я —  
Шпака Миколи вулиця.

## ЛАСТІВКА

Ірпінська ластівка... Вона  
До вікон часто підлітала.  
Скількох отут вона вітала,  
А з нею — ближча вишина,—  
Ген, за крилом, що знов майне...  
Услід не я лише дивився,  
І кликала не лиш мене  
Ірпінська ластівка до висі.

Колись у заповітну Мекку  
Йшов пілігрим — у давнині  
Свою мандрівку недалеко  
Розпочинаю в Ірпені.

Захований в пахучій м'яті  
Ірпінський славлю бережок.  
Якщо знайшов слівце крилате —  
Воно від лету ластівок.



**ЮРІЙ ЯНОВСЬКИЙ**  
**В ІРПЕНІ**

На крихітнім балконі вранці стане,  
А мов на капітанському містку...  
Вдивлятиметься в далечінь хистку,  
Як в мандрах ненаситні капітани.

Яке ж усе оце йому кохане...  
Благословляє луг, Ірпінь-ріку.  
Провісницьке зозулине «куку»  
Долунює... Туман весняний тане.

І все до нього радо промовля,  
До Капітана, Майстра Корабля...  
Будиночок з містком поплив над світом...

І хвилі трав бурхливі попливли,  
Гул роботящої здіймається бджоли  
Понад балконом, цвітом оповитим.

## ДІД ГОРДІЙ

Замість оди

Коли згадаю, далєбі, зрадію.  
Уклін доземний дідові Гордію.  
Пером земля йому.

Тож скільки літ  
Топтав із нами рясту ранній цвіт.

Був сторожем і доглядав коня:  
На всякий клопіт малувато дня —  
То землю підвезти до парника,  
То викорчувати пень біля криниці..  
Роботу сам собі він підшука.  
Прозвав себе «тудяща одиниця»...

О так, тудяща! Справжній трудівник,  
Що рук складати у житті не звик.  
Та скільки б він не зміг вершити справ  
Без вірного коня, що Кáштан звати —  
Тут наголос на перший склад припав.  
Чому? То дідові Гордію краще знати!

Були і є каштани в Ірпені —  
Гладенький, чистий вабить плід блискучий..  
Такі ж боки в коня в усякі дні,—  
Не підстеріг його ніякий «слўчай»  
(Гордій часом слівце й таке бере,  
Коли розповідає про старе —  
«Бували случаї!», а ще казав «случаї»..  
Нам інколи теж слів не вистачає!)  
То, повторю, у Кáштана боки  
Вилискують не день чи два — роки!

Людини дружба й вірного коня  
Як символ трудового Ірпеня...  
У центр містечка їздили по хліб.  
Не пам'ятаю, день хоч був, коли б  
Всепишуца сім'я хлібця не мала!  
Без хліба ж не потягне і до сала,  
Хоч і з шкуринкою, бо знаємо одне:  
Без хліба, хоч найкраще, а дурне.

Мо', запізнився дід разок чи двічі —  
То винні справи досить таємничі:  
Просив калини гроно сам Тичина,  
А тут непередбачена причина:  
Базар дід обійшов і раз, і вдруге —  
Нема калини! Слово ж дав, однак...  
До родича, що жив аж ген за лугом,  
Поїхав дід — верстов чотири гак!  
Та обіцянку виконав все'дно:  
Квітчало гроно жадане вікно...  
Дід — ще було! — затриматися мусив:  
Свіженьке пиво тільки відкривали,  
Буфетник недосвідчений — із курсів,—  
Йому усі питуші помагали,  
І дід, звичайно... бо пивце, як свіже,  
Сил придає і в животі не ріже...  
Пляшчину привезе — таке буває —  
Якраз вона комусь в пригоді стане!  
А кінь, хоч дід засне, дорогу знає —  
Такий ти був, наш Каштане — Каштане...

Такий ти був... Та вже не будеш більше —  
Геть занеміг — і старість, і недуга...  
Поети дідові принесли вірші  
Про Каштана — його старого друга.

...Дивився кінь крізь поволоку сиву...  
Заплакав дід: прийшов такий случай.

Мій Каштане! Єдина кінська сило!  
Мо', не вберіг тебе, то — вибачай...

На тебе, друже, я, було, гнівивсь,  
Як після срібних росяних отав  
Ти сальвії на клумбі потоптав,  
Що аж горіли... То давно колись...

...Вже й діда обступили злі хвороби...  
— Дарма! Впадуть сніги, й мені полегша потім!  
На зайця підемо! Не менш як дві особи  
Підстережем! І санями покотим...

Було, пожуриться, про сина скаже: «Вдалий!  
Усю війну пройшов не генералом,

А груди аж блищать від тих медалей...  
Погостював... Живе аж під Уралом...»

..Як випав сніг, то й зовсім занеміг:  
Без нього ми топтали перший сніг...

...Коли згадаю вас таки, Гордію,  
На повних двадцять літ помолодію.  
І ваше кредо: «Лиш правдиво дій,  
Чужому горю-лиху не радій» —  
Я не забув, як не забудь мені .  
Великі ваші клопоти й дрібні,  
До крихти — крихта, і — дивись — хлібина...  
Малі турботи, ними ж — повна днина.

За все, за вірну службу не малу,  
Пошану заслужив, а не хулу.

Вклонімось пам'яті за всі літа,  
Хто ще Гордія діда пам'ята.

А пам'яті нестримного коня  
Ніщо із летом літ не зупиня...

\* \* \*

Стомився я чекать дарма  
Тебе, примхливу, як дитину,—  
Стаєш неначе та зима,  
Що кожну холодить клітину;

То раптом вітерцем на мить  
Мою обвієш спраглу душу...  
Хтось повелів мені любити,  
І я тобою жити мушу.

Стомився я? Та ні, та ні!  
Мені потрібне це чекання  
І вогник у твоїм вікні,  
За котрим ти й твоє мовчання.

Ти будь такою, як ти є:  
Дитина... Жінка... Наречена...

Та чуєш — стигне, настає  
В душі моїй гроза шалена...

## **В ЧЕКАННІ КАЗКИ**

Де ж казка та, обіцяна мені?  
Її чекаю, мов якого дива.  
Безмовні стіни, і мовчазні дні,  
Й душа принишкла — тиха, мовчазлива.

Мов раювання — іскорка у сні!  
Вона сяйнула, мить одна щаслива,  
І згинула в незмірній далині...  
А серце жде — весняна прийде злива

Із казкою, із леготом вітрів,  
Із глибиною радості чи муки,  
Із морем сумніву, яке не перебрів,  
Із полиневим присмаком розлуки...

Я зливу перемріяну зову —  
Втолю в ній, може, спрагу вікову.

\* \* \*

Як забарилась... Тужно виглядаю,  
Одна година вічністю стає.  
Колишуться і шум і тиша в гаю,  
У них імення жадане твоє.

У боязкому шепоті осики  
Його почую, в гомоні струмка.  
Тобі оця сім'я квіток велика,  
Береза уклоняється струнка.

Допоки з'явишся, тривога у лещатах  
Всього тримає, серце холодить,  
Неначе птах безкрилий між крилатих,  
Я падаю у безвість кожну мить.

Нарешті з'явишся, і все в тій хвилі  
Повеселіє, і шалено час  
Летить, неспинний, в дужому розкриллі,  
Щоб швидше знову розлучити нас.

...Ти забарилась. Тужно виглядаю.  
Одна хвилина вічністю стає.  
І навіть перед світом я не втаю —  
Моя ти радість, горе ти моє.

## **ВІЩЕ ДРЕВО**

Я тобі дарую вітку  
Цю маленьку. Уяви  
Дерево могутнє влітку  
В зелен-лузі між трави.  
Незвичайне, бо недремне,  
І співуче, як на те,  
Віще поетичне древо,  
Що і взимку розцвіте.  
Скільки барв, тонів, мотивів...  
Звідки стало отаке?  
Вік людський сто раз посивів,  
А воно, як юнь, гінке...  
І зелене, й золотаве,  
В мрії, радості й жалю...  
Дивне, щире, не лукаве...  
Дай до серця прихилю...  
Радісно тобі озветься,  
Як до нього додаси  
Хоч листочок — порух серця —  
Непідробної краси.  
Твій листочок — просто слово,  
Він єдиний — тільки твій,  
Зашумить обов'язково,  
Тільки ж серце перелий,  
Як росинку до джерельця.  
Перелийся в гронце слів,  
Не шкодуй ніколи серця,  
Щоб листочок твій шумів.



\* \* \*

Ти в холодну пору принесла  
Безмір найніжнішого тепла.

Чим за це віддячу я тобі,  
За стежки манливо-голубі,  
За тривогу радісну, терпку,  
Котру вперше звідав на віку  
В присмерку в ірпінському гаю...

Неземну мелодію твою  
Слухаю, впиваюсь, захмелів...  
Дивина невимовлених слів;  
Спів душі і подихи вітрів...  
Тихий смуток в небі зазорів.

Бісів смуток! Звідки він? Чому?  
Землю я з тобою обніму —  
Вистачить для всіх того тепла,  
Що мені одному принесла  
У холодну пору...

## **СОСНИ**

...Тоді шуміли сосни, в пізній  
вечір.  
— Будуть шуміти вони, коли  
й мене вже не стане.

*То сказав Андрій Малишко*

**Зашуміли сосни, зашуміли...  
То ж чому оце шумлять вони?  
Випробовує терпіння й сили  
Вітер навесні і восени.**

**«Так шумітимуть і після мене...  
Що це я розчулений такий?!  
Серцю миле все мені шалене,  
Я ж люблю не тишу — буревій...»**

**...І сьогодні розшумілись сосни,  
Квилять і висвистують вітри.  
Все пригадую. І як же тоскно...  
В шумі слово друга розбери.**

**Може, пригадали ви Андрія  
У безсонну довгу-довгу ніч?  
Пісня тут, як виплекана мрія,  
Радо йшла поетові навстріч.**

\* \* \*

На кущі росинки заіскрились,  
Диво невимовне що не крок.  
Так поезія мені явилась  
В ореолі сонячних бруньок.

Сонячні, зелені, свіжі перла  
У собі відбили, цілий світ.

І земля від гордості завмерла  
Перед тим, як вистріляти цвіт.

## **ІРПІНСЬКІ ВАРІАЦІЇ**

### **1**

Та й нуртує ж вода в Ірпені!  
Закипає веснянка ірпінна...  
На вербовому чорному пні  
Хвиль гребінчиків гра білопінна.

Хай німотний мій крик пройме вись,  
Ліс, долину оцю розтривожену.  
У моєму ти зорі лишиш,  
Зоряницю лиши у нім кожну.

До останнього погляду все  
У душі — нуртування шалене.  
І димком елегійним несе  
З незгорілого лісу до мене;

Залишається смутком в мені...  
Скільки раз просумує, проквилить,  
Що проснулось з весни в Ірпені  
І чого навіть в пісні не вилить.

Ти нуртуй, невтоліма жаго,  
І вихлюпуй мотиви ірпінні,  
Пригорнися до серця мого  
В очамрінні, в пориві-тремтінні.

### **2**

На руках я тебе не носив,  
Бо у серці моєму ти завше —  
Раз до нього, як мрію узявши,  
Я ношу найчарівніше з див.

Над тобою хмарки зупиню,  
Коли хочеш дощу крапелину,  
Буйну гриву вквітчаю коню,  
На якому без ляку полину  
На твоєму химернім, швидкім,—  
Пролетить берегами-віками  
І внесе у омріяний дім,  
У якому володарем грім  
Із твоїми думками.

3

Розтривожена юність і старість —  
Всім весінній порив до лиця!  
Між дерев свіжа виросла парость,  
Пісня визріла в серці співця.

Ой, які ми подібні, які ми, —  
Віком різні, єдині ж в усім.  
І шляхами ішли не близькими,  
Але звів  
ліс ірпінський, мов дім.

Почуттів цвіт рясний не загине —  
Пролісково-фіалкова синь...  
Не згорять мрії-крила, богине,  
Ти одна в озорінні богинь.

Не згорить, ні, у посвисті дикім  
За вітрами услід не злетить.  
Те, що стало безмірно великим,  
Перейшло у буяння суцвіть.

Зустріло дівча, питає:  
 — Кого ти любиш, скажи?  
 — Тебе я люблю, не втаю...  
 Постій, вітерцем не біжи

І не відлітай у далеч,  
 Звідай думки свої.  
 Дарма кружеляє галич,  
 Очорнює гаї.

А ти просвітли мою душу  
 Радістю, сумом теж,  
 Знаю: прощатися мушу,  
 На завтра ж буйніш розцвітеш...

У сні запитаєш невинно,  
 Ким у розлуці жив.  
 — Осінь люблю я нині,  
 Вчора тебе любив,  
 Вчора весну любив...

Чого ж мені в нічку ясно  
 Без місяця навіть?  
 Усмішка твоя не гасне,  
 Як промінчик вабить.

Чого ж тепло в серці стало?  
 В тому винне слово,  
 Що промінчиком заграло  
 Чисто, малиново.

Іскри, спалах, озоріння —  
Проросли акорди.  
Ось де радості коріння,  
Людське щастя горде.

Щастя — зустріч, розставання,  
Радість, і страждання,  
І привітний та закличний  
Голос таємничий.

...А дівчина без голосу,  
Як пшениця без колосу...

## **ЗЕЛЕНИЙ ПІВНИК**

**Зелений півник виклюнувся з-під листу,  
Як вірш з душі найюнішого автора...  
...А сонце пронизало тінь імлисту,  
Всміхнулося, посіяло надії.**

**— Сьогодні півник! Що ж то буде завтра!..**



**БІЛЯ БУДИНКУ,  
В ЯКОМУ ЖИВ РИЛЬСЬКИЙ**

Блідо-зеленого любистку  
Стеблини пнуться. Засинів  
Барвінок той хрестоматійний...  
Проснулось кілька ясенів.

І яблуні — це наймолодший  
Посаджений недавно рід.  
Мені ж ще видиться колишне,  
Якого вже зникає слід.

Але барвінок залишився  
Із тих часів. Коріння те ж.  
Очата сині без тривоги...  
Із ними й сам немов цвітеш...

Вони чекають, виглядають,  
А чи не з'явиться таки,  
Хто з ними рано просипався,  
Закоханий в свої квітки?

Як поспішав, було, у справах,  
Лишав записку на столі  
Своїм синам, щоб не забули  
В грядках полить квітки малі.

...Блакитні цятки понад листом:  
Чи не вертається, бува,  
З вокзалу, із далеких мандрів,  
Господар — сива голова...

## *ПІСЕНЬКА ВДАЛАСЯ*

За флейтистом-сойкою  
Нотою високою  
Хто ж то обізвався?  
Пісенька вдалася!

Шпак своє висвистує...  
Віткою безлистою  
Соловей похитує.  
Злотом слово литеє,  
Тьохкає, проміниться...  
Що то за колінця!

Кущ рясний, дрімучий  
Будить дрозд співучий.  
Зяблик дивнострунною  
Скрипкою відлунює.

Ну а дятел рубано  
Припада до бубна!  
Б'є та б'є, старається...  
Синичка не гається:  
Хоч тоненьке «тінь-тінь»,  
Та без нього — пісню кинь!  
А в гурті, у дружнім хорі,  
У пісенному зборі  
Кожен звук до ладу  
Влився в пісню молоду  
Над криницею в гаю.  
Місце тут і солов'ю,  
І синиці, і шпаку,

І дрозду-співаку,  
Зяблику, вівсянці  
Ввечері і вранці.  
Тільки дятел без спочину —  
Що то має за причину? —  
В бубон б'є,  
В бубон б'є...

**Вибий горенько моє!**

## ВАРІАЦІЇ

### 1

Міниться та грає  
Моря далина,  
Лиш незмінна в нього  
Чорна глибина.

Так і я захоплююсь  
Всім, що в світі є,  
Лиш тобі незмінне  
Почуття моє.

### 2

Море грає, міниться, шумить,  
Кольорами бавиться щомить,  
Лиш незмінна моря глибина —  
Таємнича і глуха вона.

Я красі вклоняюся земній —  
Зацвітай, пишайся, зеленій!  
Та до тебе почуття моє  
Глибшим і прозорішим стає.

## **ЗОЗУЛИНІ СЛЬОЗИ**

Вабить мене царство таємниче —  
Острівець блакитно-синій кличе.  
Рясно-густо зозулиних сліз —  
Поміж цвітом ледве джміль проліз!

Цвіту всякого в гаю чимало,  
А оцей зозулиним прозвали.

В тім сама зозуля винна стала,  
Бо в чуже гніздо яєчка клала.

А як вилітали вже пташата,  
Починала кликати-кувати.

Піднімались аж за синю кручу,  
Не впізнали матінку летючу...

Їй не знати ні дочки, ні сина,  
Її сльози — квіти сині, сині.

І не рвуть їх на вінки дівчата,  
Бо що можна слізьми заквітчати?..

Понад сірим підірваним дотом  
Молоденька берізка зросла,  
Усміхається літа щедротам,  
Захмеліла від щастя-тепла,  
Від ясної, що лється, блакиті...  
Знає радість лише на віку.  
І листки, ніби очі відкриті,  
Задивились на луг та ріку.

Трохи далі старезна береза  
З давнім шрамом глибоким стоїть —  
Стан порізали вогненні леза  
Від коріння і до верховіть.

Розкуйовджений дуб майже поруч —  
Не сховав ран колишніх своїх.  
...У веселу відлунює пору  
Під легкий вітерець листя сміх...

А коли вітер бурею стане,  
То берізка в печалі й сама  
Зрозуміє шум дуба-титана,  
Шум берези, що віти здійма.

...Не затихнути вічно скорботам.  
Не одного отут юнака  
Поховали, де стала над дотом  
Молоденька берізка струнка...

\* \* \*

До цього звикнути не зможу  
Й затамувати серця біль...  
У днину хмарну чи погожу  
Знов на вокзал іду звідсіль.

Холодний посвист вітровиська,  
Платформи сірої тягар...  
Вагонів феєричні зблиски  
Й гіркого смутку перегар...

Чий радий сміх? Кого зустріли?  
То не мене, то не мене...  
І знову поїзди, мов стріли,  
І тихим смутком повійне.

За хвилику радості живої  
По вінця пив я гіркоти.  
І в снах ішов я за тобою  
З одною думкою: «Знайти!»

Ну, що ж. Не видно вже нікого,  
І гуркіт електрички стих,  
Та я люблю тебе, дорого,  
Де сум і вперемішку сміх.

І, як останнього вагона  
Вогненна цятка в далині,  
Надія світиться безсонна,  
Мов крихта радості в мені.

\* \* \*

«Я, здається, у пустелі Гобі,  
Хоч навколо з квітами весна,  
Хочеться кричати: «Рятуйте, пробі»,  
Бо нестерпна ця самотина.

Здавлює, гнітить вона жорстоко,  
З темінню у душу загляда.  
Весело комусь дзюрчать потоки,  
А мені... до чого та вода?!

Коли б зустріч жадана, то миттю  
Вся пустеля б дивом розцвіла —  
Янтарем, алмазами, блакиттю...  
Північ стала б матір'ю тепла».

Чим і як, мій друже юний, добрий,  
Я тобі тепер допоможу?  
Сум твій відігнав би аж за обрій  
І гіркоту випив би чужу...

Линуть із маленького листа  
Невіддільні сум і гіркота:  
Лише з серцем взяти можна їх,  
Та з старим єднати юне — гріх.



## УКЛІН БЕРЕЗИ

Береза віти низько нахилила,  
Мов хоче обійняти, друже, нас.  
Яка то ніжності й любові сила  
В листках бринить і грає повсякчас.

Береза легко доторкнутись хоче  
До кіс твоїх і до твого плеча...  
Її вбрання, як і твоє — дівоче,  
Йй, мов тобі, чогось не вистача...

Можливо, пісні, може, ще й любові...  
Прилине пісня, приведе любов.  
Своє до неї вистраждане слово  
На самоті довірливо промов.

І зрозуміє й затремтить від щастя,  
Від того сколихнеться кожна віть.  
Якщо обнять берізці вас не вдасться,  
То ви її по-людськи обійміть.

Вона шумить... Ви розгадайте в шумі  
Берези річ, веселу, як весну.  
Я хочу вік не бачить вас у глумі —  
Струнку берізку й дівчину сумну.

В берізці образ я побачу нини  
І подумки, як рідну, обійму.  
Любіть її, як міг любить Єсенін,  
В зеленому і золотім диму...

\* \* \*

«Ти мов сніговиця,  
Як холодний цвіт...»  
Але чому сниться  
Шелест давніх віт?

Але згадка чому  
Тепла вирина  
І віконце дому,  
Де жила вона?

Чому серце кличе:  
— Прошу, озовись,  
Царство таємниче,  
Що було колись!

Поверніть до мене,  
Холод, сніговій,  
Пташеня студене,  
Теплий світе мій!

Повернись, як можеш,  
Вранці чи вночі,  
Крізь літа-сторожу  
Душу обпечи...

\* \* \*

З бджолами я сварився,  
Бджоли сварились зо мною —  
Їм заважав я збирати  
Липи цілющий нектар.  
Цвіту ж мені напитись —  
Більше нічого не треба!  
І не погрожуйте, бджоли,  
Я ж бо не медовар!

Не відніму нітрохи  
Вашого взятку п'яного.  
Ось покидаю царство  
Сонячних грон, суцвіть.  
Хай вам щастить у збиранні,  
У золотому змаганні!  
В крилець прозористу сітку  
Липня дари ловіть!

\* \* \*

Пахне в кімнаті ліс —  
Квіти для тебе приніс.

Чому ж ти не прийшла?  
Ніби від чорного зла  
Котиться сліз блакить —  
Цвіту без тебе не жить.

І хоч підлив я води —  
В'януть... До них підійди!

Заради них, весняних,  
Щоб розсипали сміх.

Кожна пелюстка мала ·  
Усміх тобі віддала,  
Кожну барвинку-блакить...  
Цвіту без тебе не жить.

\* \* \*

Я на Дніпрі. І ти десь на Дніпрі.  
Йде пароплав. Бентежний поклик чути.  
Як хочеться мені о цій порі  
По хвилях мчати рідного Славути!

Ріка одна, та далеч поміж нас.  
Одна ріка, а чи єдині мислі?  
...У нас дощі. Останній промінь згас,  
І хмари понад вербами нависли.

## **«ЮЛЬКА МАРИЛА ПТАХАМИ...»**

Це рядок на забутім листку,  
Що його написала колись ти.  
Зупинилась, немов на містку,  
Вітру шум колихався у листі.

Вітру шум а чи крил мрійний шум,  
Журавлине прощання журливе...  
Ти в полоні розвітрених дум  
І нестямної вічної зливи.

«Юлька марила птахами, пта...»  
Що за Юлька? Та це ж ти про кого?  
Як птахів манить даль, висота...  
Будь легкою для Юльки, дорого!

«Юлька марила птахами...» — ти  
Написала рядок, і в замрії  
Мить спинилась. Пташино, лети!  
Хай дорога далека зоріє.

Мариш птахами ти недарма,  
Бо міцніють твої думи-крила.  
Боривітром полинеш сама  
В далину, що для себе відкрила.

## **СОНЕТ ПРО БІЛЬ**

Тоненька, перев'ялена стеблина  
Прибита сиротливо до землі...  
Лежить при стежці стоптана, невинна,  
Немов пташа на зраненім крилі.

Туманом покривається долина,  
Змовкає все у синюватій млі.  
І лиш її німотний поклик лине —  
Нестерпні болі та гіркі жалі.

Змовкає все, але звучить ячання...  
Так, так! Не смійтесь, вслухайтесь лишень,  
То, може, скарга перша і остання,  
І чи надійде вже для неї день?

Тоненькою, з безмежним в світі болем,  
Ми хоч на хвильку серце власне вколем?

## **СОНЕТ,**

*що приснився в переддень  
мого народження*

Твої дороги й зустрічі на них,  
Як несподівані пісні, бувало,—  
Вони у плині часу не пропали,  
Ввійшли у серце, в жайворонка сміх;

Вони в душі чайно заячали,  
Дорожчі найпривабливіших втіх,  
Мандрівки давні, зоряні привали  
І грім, що в далях степових притих.

На тих дорогах соняшник горів,  
Смарагдова розкошувала м'ята,  
Любов із-під насмішкуватих брів  
Безжальні зводила свої очата...

На них чекаєш безнадійно ти,  
Бо другий раз доріг вже не пройти.



\* \* \*

Дощем чи вітром син присниться,  
Чи неспокійним журавлем...  
З вітрами розмовля ялиця,  
І навіть в сні у серці щем.

І квіти сіє на світанні  
Солдатка-мати при вікні.  
В імлі побачить не востаннє —  
Зникає вершник на коні...

А пам'яті квітник не в'яне —  
Майори, королевий цвіт...  
Любові сонце полум'яне  
Знов сходить. І на цілий світ...

\* \* \*

Червоною прокреслить рисою  
Все небо зморене, біде...  
Гримить,  
                    погрожує,  
                                    виблискує —  
Гроза округою іде!

Ще дужче вдарила, різнула,  
Мов недобила перед цим  
І недобрала ще розгулу,  
Клубками котить синій дим.

Гримить,  
                    виблискує,  
                                    погрожує,  
Аж захлинається — кипить...  
А десь там сонце квітне рожею  
І сіє ніжний сон блакить.

## **БАГАТСТВО**

— Чим ти, людино, багата?

— Волею,

родом,

плодом

На рідній землі своїй.

Щастя мое — засівати,

Зерна й слова збирати

В полі своїх надій.

— З ким ти у світі незборна?

— З волею,

родом,

плодом

На рідній землі своїй.

З правдою — полум'ям горна,

З мудрістю, що неповторна,

Із яснотою надій.

\* \* \*

Ніч у химерній грі, накрапах,  
Зірчастий в невідоме слід.  
І підкрадається на лапах  
Страхіття з тисяччю борід.

То обіззався пугач, може,  
Або сестра його сова.  
Страхіття чорне на сторожі —  
Глум із ганьбою висіва.

І появились фантастичні  
Химери у твоїх очах.  
І холоду потоки вічні  
Вриваються. Огонь зачах,  
Огонь, що був найкращим другом,  
Всього тебе сповняв життям,  
Що «зась» казав усім наругам,  
На злість непроханим недугам  
Вінчав незбагненим злиттям;

Злиттям з усім — кипіль-рікою,  
Землею теплою, мов пух,  
Із долею віків прудкою,  
З акордом світлим, щоб не глух.

Невже найкращі мрії марні  
І все — лиш вигадки пусті?  
І ми, як іскри у ливарні,  
Ледь блиснувши в своїм бутті,

Згасаємо на віки вічні?  
Жорстокості закон глухий!  
Це ним усі живі помічені,  
Як атомів підступних рій.

І шепче: — Гей, лови хвилину! —  
Підступно знову хтось мені.  
Чи треба поспішати, людино,  
Коли нам лічені години  
Лишились наяву, не в сні?

## ДОРОГА

Близька чи далека хвилює дорога —  
Охопить приємна та дивна тривога:  
Хто буде сусідом? Зустріну кого там,  
Щоб стать у житті нерозлучними потім?

Можливо, за тим он березовим гаєм,  
А може, за дальнім за небокраєм,  
Там доля чекає із дня, коли вперше  
Із подивом світ споглядала завмерши.

А може, за тим он крутим поворотом,  
За два кілометри, а може, за сотим  
Велика чекає доля на мене,  
Щастя безмежне, серце шалене.

То наче найбільша з усіх таємниця —  
Дорога, дорога — джерельна криниця...  
Завжди у дорозі очікуєм щастя,  
Єдину зустрінути мрію удасться.

І так — я готовий в дорогу рушати!  
У вікнах мигочуть небачені шати  
І квіткою ти вже чи глодом колючим,  
Горою чи степом, лугами чи Збручем,  
Найпильнішим зором на мене, на мене,  
То щастя безмежне, то серце шалене.  
Очікуєм щастя в дорозі, в дорозі.  
І я вже готовий в щасливій тривозі!

\* \* \*

Нікому не вдалось життя прожити двічі —  
Не тішся думкою такою задарма.  
Дивися ж чесно людям просто в вічі —  
Лише правдивість у житті трима.

Чужих болінь візьми на себе частку,  
За іншого їх пережить зумій,  
Хтось там спіткнувся — підтримай, тільки  
вчасно,  
Отим лише продовжиш вік ти свій.

Комусь простягнеш своєчасно руку,  
І не забуде він тебе в житті,  
Продовжиш вік його, укоротивши муку,  
І допоможе він тобі в путі.

Гони облудну думку, мусиш знати —  
Життя одне і вік лише один.  
З товаришем своїм життя єднати,  
То, значить, разом відтіснить загин.

## ЛЮБОВ

Ти частка бунту ранньої весни,  
Тривога юні, білий смуток світу,  
Ти сміх і радість, марення і сни,  
Лікуєш душу зморену й розбиту,  
Не збита поміж віттями роса  
І не розвіяна краса пелюстки,  
Іскрина ти, що вік не погаса,  
Без тебе все навколо — дика пустка,  
Нема без тебе лісу і ріки,  
Розстріляні без тебе місяць, зорі,  
І коренасті вирвако дубки,  
І дикий посвист в божевільнім хорі  
Не затихає здіблених вітрів...  
Без тебе навіть річки слід згорів.  
Без тебе сонце мов холодна крига,  
Без тебе явір — з патлами розстрига —  
Й тополя сохне... Вище ти богинь.  
Від шепоту твого: умри, загинь!—  
Загине і замре життя з колиски.  
Коли й далеко ти, але здається — близько.

Розвихрена, взялася звідки ти?  
І звідки влада отака всесильна?  
Ти грім весни і тиша підмогильна,  
В світах живи, мандруй і рокоти!  
Ти озоріння в тьмі, у погляді людини  
У першому й останньому — лиш ти.  
Злиття предтеча у яким єдине,  
Що до життя тримає всі мости.  
Ти камінь найтвердіший, ти галузка  
Тоненька, найніжніша і ламка,



Ти — широчінь. Ти височінь. Ти музика,  
Що всім уста, як схоче, замика.  
Ти вигадка? Ні, вища дійсність, море,  
Що закипає — гримотливий вир.  
Ти щастя незміримо всіх. Ти горе,  
Коли відводиш від живого зір.  
У вогнищі згорить без тебе дикому  
Все, навіть море й прадощів гора.  
Тебе не зупинити розстрілами, криками,  
Нейтронні, атомні — дитяча гра.  
Майбутнє не згорить! З тобою вершимо  
Все, щоб тривожить, мріяти, творить.  
Ти в погляді останньому і першому,  
В моїх очах, в очах нових відкрить.

Спали мене, убий, як зраджу я раптово  
Твоїй іскрині, у якій — сонця,  
Позбав навек мене живого слова —  
На страту я піду, як до вінця,  
За тебе!



## ЗМІСТ

Тиша в росянім вінку . . . . .	5
--------------------------------	---

### *Київські мелодії*

Стяг . . . . .	7
Київські сонети . . . . .	8
Марія Ульянова в Києві . . . . .	10
В січні 1904-го... . . . .	11
Передчуття . . . . .	12
Лист Ульянова . . . . .	13
Яблуко з Довженкового саду . . . . .	14
Боярка . . . . .	15
Пароплави пішли по Дніпру... . . . .	16
Незакінчена розмова . . . . .	17
Вічний вогонь . . . . .	18
Ашот Граші нам якось відповів... . . . .	19
Дзвінка крутизна . . . . .	20
У сні з'явилася краса... . . . .	21
Гості Києва . . . . .	22
Подорож до Києва . . . . .	23

### *Київські мелодії*

Твоя казка . . . . .	24
Твоє золото . . . . .	25
Твоя краса . . . . .	26
Твоє сонечко . . . . .	27
Твої осінні мелодії . . . . .	28
Листя твого клена . . . . .	28
«Одцвіли каштани...» . . . . .	29
На Солом'янці, там, за вокзалом... . . . .	30
Світло від кореня . . . . .	31

В Ботанічному саду. Бузок . . . . .	32
Роздуми над букварем . . . . .	33

### *Хлібний світанок*

Думи сіяча . . . . .	35
Слово хліборобів . . . . .	36
Листи до творців хліба . . . . .	37
Хлібний світанок . . . . .	44
У Кирилівці 14 лютого 1944 року . . . . .	46
В селі Жовтневому . . . . .	47
Криниця на Сумщині . . . . .	48
Материні сні . . . . .	49
Де Сула у травах... . . . .	51
Вишнева Грунь . . . . .	52
Хвиля за хвилею . . . . .	54
Сьома ріка — душа моя... . . . .	55

### *З подорожей*

Дніпрова коліска . . . . .	57
Біля Жеведи . . . . .	59
Циганське сонце . . . . .	62
В гаю біля Сеньківки . . . . .	63
Легенда . . . . .	64
Холодноярський велет . . . . .	65
Україна — морська сторона . . . . .	66
У Любечі . . . . .	67

### *З віршів про Білорусію*

Мінську . . . . .	68
На мирному полі . . . . .	70
Люстром блискотить Двіна... . . . .	72
Світилось пісенне багаття... . . . .	73
Крок у легенду . . . . .	74
Кольори . . . . .	75
Гірка наука . . . . .	77
«Цьотка Владя» . . . . .	79

Очей, озер і льону синьоцвіті...	80
Звучать білоруські цимбали	81
Купалиного роду	82
Білорусії	83
У Чорнобилі — Білорусь...	85
Білоруська ялинка	86

### *Під зорями Нізамі*

Братерства і натхнення край	88
Дарунок Самеда Вургунна	88
Витоки	90
Слава твоєму вогню	90
Під зорями Нізамі	91
Земні струни	92
З Набі Хазрі	92
Раптом вітер...	93
Вітання Сулеймана Рустама	93
Дружба не обернеться у пил	95
«Таке близьке тепер мені»	96

### *З болгарського зошита*

По дорозі в Софію	97
Болгарській матері	98
Воїнам Росії в Плевені	99
Орфеева арфа в Родопах	100
Долина троянд	101
Шипка	101
На виставці болгарської рукописної книги «Альоша» в Болгарії	102
Майдан Шевченка біля Академії мистецтв	104
Павло Тичина в Каневі	105
Планер у коктебельському небі	107
Скеля «Парус»	108
В краю Малишкових дубів	109
До Самари спішить Самарчук...	110
Тут нам просторо і крилато	111

Сонет місту коханої . . . . .	113
Херсонський порт . . . . .	114
Подих Дніпра . . . . .	115
Трускавець . . . . .	116
Борислав . . . . .	117
В кав'ярні . . . . .	118
Іскри старої кузні . . . . .	119
Світло в Карпатах . . . . .	120

### *Рядки присвят*

Геворгу Еміну в Одесі . . . . .	121
Спасибі, пісне! . . . . .	122
Таємниця майстра . . . . .	124
Галузка оливкового дерева . . . . .	126
Квіти вашої душі . . . . .	127
Уклін рушникові . . . . .	129
І. С. Козловському . . . . .	130
Світ митця . . . . .	131
У творчій радості . . . . .	132
На комунівській землі... . . . .	133
Подвиг митця . . . . .	134

### *Ірпінське інтермецо*

Вулиця Миколи Шпака . . . . .	135
Ластівка . . . . .	136
Юрій Яновський в Ірпені . . . . .	137
Дід Гордій . . . . .	138*
«Стомився я чекать дарма» . . . . .	141
В чеканні казки . . . . .	142
«Як забарилась...» . . . . .	143
Віще древо . . . . .	144
«Ти в холодну пору принесла» . . . . .	145
Сосни . . . . .	146
«На куці росинки заіскрились» . . . . .	147
Ірпінські варіації . . . . .	148
Зелений півник . . . . .	152

Біля будинку, в якому жив Рильський . . .	153
Пісенька вдалася . . . . .	154
Варіації . . . . .	156
Зозулині сльози . . . . .	157
«Понад сірим підірваним дотом» . . . . .	158
«До цього звикнути не зможу» . . . . .	159
«Я, здається, у пустелі Гобі» . . . . .	160
Уклін березі . . . . .	161
«Ти мов сніговиця» . . . . .	162
«З бджолами я сварився» . . . . .	163
«Пахне в кімнаті ліс» . . . . .	164
«Я на Дніпрі...» . . . . .	165
«Юлька марила птахами...» . . . . .	166
Сонет про біль . . . . .	167
Сонет . . . . .	168
«Дощем чи вітром...» . . . . .	169
«Червоною прокреслить рискою» . . . . .	170
Багатство . . . . .	171
«Ніч у химерній грі, в крапах» . . . . .	172
Дорога . . . . .	174
«Нікому не вдалось життя прожити двічі»	175
Любов . . . . .	176

*Олекса Яковлевич Ющенко*

## **ТИШИНА В РОСИСТОМ ВЕНКЕ**

Стихотворення

Издательство «Радянський письменник»

*(На українском языке)*

Редактор *Л. А. Володіна*

Художники *Н. М. Прожогіна, В. В. Терещенко*

Художній редактор *Н. В. М'яковська*

Технічний редактор *В. В. Чала*

Коректор *А. М. Голик*

ИБ № 1062

Здано до друку 12.01.81. Підписано до друку 15.04.81.  
БФ 22087. Формат 70×90<sup>1</sup>/<sub>32</sub>. Папір друкарський № 1.  
Літературна гарнітура. Високий друк. 5<sup>3</sup>/<sub>4</sub> фіз.-друк. арк.,  
6,73 ум.-друк. арк., 7,03 ум. фарб.-відб., 5,75 обл.-вид.  
арк. Тираж 4000 пр. Зам. 402. Ціна в оправі 80 к.

«Радянський письменник»,

Київ, бульвар Лесі Українки, 20.

Одеська книжкова фабрика РВО «Поліграфкнига»,  
270008, Одеса-8, вул. Дзержинського, 24.

**Ющенко О. Я.**

**Ю98** Тиша в росянім вінку: Вірші.— К.: Рад. письменник, 1981. — 182 с.

Відомий український сучасний поет славить рідну землю, її трудівників, мужність свого народу, непорушну дружбу, побратимство, оспівує вічно молодий Київ, чарівні картини рідної Сумщини та Чернігівщини.

**Ю**  $\frac{70403-071}{M223(04)-81}$  109.81. 4702590200

**У2**



80 к.

